

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 25 APRIL 1920.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Agda Montelius sjuttio år.

DET FINNS VISSA små ord, som bara genom det sätt, varpå de betonas, kunna liksom låta en kasta en blick in i den talandes liv och hjärta. När professorskan *Agda Montelius*, f. Reuterskiöld, talar om den verksamhet, som hon nu (d. 23 april) sjuttioårig har bakom sig inom två så "kvinnliga" arbetsområden som välgörenhet och kvinnosak, har hon förvisso fullaste skäl att tala om "jag" och "mig", och dock säger hon visst helst "vi" med den ömma lilla betoning, som förräder ett lyckligt äktenskap i arbetets gemenskap och ömsesidigt förtroende. Särskilt i kraftigare dagar var hon i mycket sin mans medhjälpare. Och f. riksantikvarien Montelius åter, som var den troligen förste, vilken i vårt land (det var i "Nordisk Tidskrift"), förde fram tanken på kvinnans ej blott rösträtt, utan även valbarhet, och som själv be-tecknar sin mycket upplysande lilla Verdandi-skrift om äktenskapets uppkomst och utveckling som något av det "roligaste", han skrivit, — han har förvisso själv varit den varmaste vännen av sin hustrus arbete och värnare. "Ofta när man ville ha mig in i något nytt", berättar professorskan Montelius på tal härom, "frågade jag mig: 'kan jag då göra detta?' — 'Känner du någon, som du *vet* skulle göra det bättre än du', brukade min man då svara, 'så lämna det ifrån dig, tag det eljes på dig!'"

Själva hemmet i det gammaldags hus S:t Paulsgatan 11 på Söder, där riksantikvarien M. föddes och där han sedan i hela sitt liv haft sin bostad, förräder samma arbetets och intressenas gemenskap mellan de båda makarna. I varje rum finnas böcker och åter böcker, och fru M:s sociala saker enas gott med de stora vetenskapliga verken.

"Här är mitt arbetsrum", säger fru M. och för besökaren in i det vackra lilla rummet, "och här bakom det äro min mans två, så när vi arbeta, kunna vi gott sitta och språka med varann" — och man ser genom den öppna dörren in i två rum, som äro fyllda med böcker och av vilka det närmaste upptages av något, som förfärdigats efter fru M:s eget

E. Holmén foto.

utkast och som ej kan få annat namn än "möbeln" helt enkelt, i det det är en kombination av skrivbord, bokhylla och soffa och alltså nästan i och för sig som ett helt litet arbetsrum.

Det är som bekant framför allt på två områden, som professorskan Montelius lagt ned sitt arbete: inom F. V. O. (Föreningen för välgörenhetens ordnande), som hon varit med om att stifta, och inom Fredrika Bremerförbundet, där hon alljämt är ordförande. När professorskan Montelius gått in i detta arbete, så har det, det kan man med visshet antaga, icke i ringaste mån varit på grund av den naturliga dragning till offentligheten, som utmärker många människor. Men liksom hennes man i ordets fullaste mening i sin vetenskap sett en fackla, som skall upplysa mänsklighetens väg, så har också hon ansett sin plikt vara att i sin mån, som hon säger, "bidraga till kulturens utveckling på rättfärdighetens och sanningens väg". Hennes blida, ädla väsen har präglat även hennes arbete, och när hon, själv lika duktig som i grunden anspråkslös, säger sitt ord till de många, många

blida och anspråkslösa runt om i landet, har det sin särskilda betydelse. "Nu då kvinnorna få fulla medborgerliga rättigheter följer därmed oerhört ökade skyldigheter", säger hon. "Var och en i sin stilla vrå har ansvar. Ingen kan hädanefter krypa bakom det gamla 'det betyder så litet vad jag gör, säger och tänker'. Det är ju just samtliga de enskildas tankar och ord som smälta samman till den allmänna opinionen, 'tidsandan', på vilken man är så benägen att skylla allt. Nu när kvinnorna fått ett avgörande ord med i laget, äro de pliktiga att sätta sig in i allmänna frågor, att pröva och väga och ej gå med i flock dit männen peka, ty då är den kvinnliga rösträtten betydelslös."

När professorskan Montelius yttrar så, talar hon ej blott å egna vägnar, utan också som representant för det förbund, vars verksamhet ligger henne så om hjärtat och för vilket hon så gärna vill vinna kvinnornas intresse: Fredrika Bremerförbundet. Och hon tillägger på tal om sin sjuttioårsdag: "Ingen av dem, som givit sig själva i ett långt livs arbete, skulle kunna få en bättre belöning än den, att kvinnorna målmedvetet, var och en i sin stad, söka fylla sina samhälleliga skyldigheter."

"Jag har alltid varit så lycklig", bekänner fru Montelius med tårar i ögonen på tal om sig själv. Hon skulle lika så väl kunna säga: "Jag har alltid fyllt min plikt." Men för henne har själva plikten blivit till en givandets rika gåva. Hon hör till dem, som funnit, hur de lyckans gåvor, de mottagit, ökas genom att de själva ge.

Till de varma hyllningar och tacksägelse, som på sjuttioårsdagen från alla håll strömma till professorskan Montelius, har Idun skäl att lägga ett särskilt tack för det arbete, hon utfört inom dess kvinnliga akademi: hon är där ordförande och har, liksom två andra medlemmar, d:r Selma Lagerlöf och d:r Karolina Widerström, varit med ända sedan dess stiftande.

E. TH.

Svalorna. Skiss från Den eviga staden. Av Henrik Ullman.

JAG KOM TILL ROM I SLUTET AV karnevalen, kort före den stilla veckans ingång och samtidigt med att försommaren gjorde sitt intåg i den eviga staden efter en vår, som vi där hemma i Sverige skulle kalla sommar.

Himmeln välvde sig opalskimrande och var mättad av ett flödande solguld, som dock aldrig blev till tryckande värme; ty från bergen svepte svala, doftfyllda vindar in över staden för att här mötas och blanda sig med saltmängda fläktar utifrån det blå Medelhavet, som åtminstone uppifrån San Pietros kulpets kunde skönjas likt en hägrande strimma vid synranden.

På Monte Pincio, där municipalorkestern höll utsökta konserter var onsdags- och söndagseftermiddag för huvudstadens eleganta flanerande värld, blommade akacior, oranger och rosenrabatter i överflödande rikedom, susade nylövide plataner, sommartvagna olivträd och palmer på ett särskilt festligt sätt och lyste mandelbuskarna som glada färglickar i den sommardjupa grönskan.

Spanska trappan nedanför Trinità dei Monti liknade mest en jättedekoration av blommor, rosor, nejlikor, praktfulla liljor, vilkas färgrikedom och bedövande doft fullständigt bländade en nordbos ovana öga och gjorde honom yr i huvudet. Och överallt, på piazzorna, i gathörnen, utanför kaféerna och kyrkorna hejdades man av mörkhyade, brunögda ungdomar, som pockande eller bedjaande bjödo ut sina parmaviolbuketter.

— *Signore, signore; viole mammole, viole!*
— *Soltanto cinque centesimi; è poco, signore!*
— *Compra viole, viole!*

Och man köpte händerna fulla; om icke annat så för att bli de små efterhängsna blomsterbarnen kvitt — för att i nästa gathörn nödgas genomgå samma pers...

* Dit kom jag alltså, när himlen tömde sin välsignelses ymnighetshorn över fattiga och rika, onda och goda, och människorna ännu voro i sin muntraste karnevalsstämning, livsberusade av pånyttfödelsen, ya, uppslupna och glada som barn, vilka fått sina sommarferier. Dit kom jag som en främling från ett nordiskt, halvt okänt barbarland, där människorna ännu gingo omkring och huttrade med vinterkyla i blodet och längtan i hjärtat efter en bedräglig vår, som ständigt gäckade deras förhoppningar.

Dit kom jag med de fromma skarorna från jordens alla hörn, vilka ställt sin pilgrimsfärd till kristenhetens medelpunkt, dit deras innersta längtan oemotståndligt drog dem; — visserligen som en modern turist och ej i sandaler eller med stav i hand och musselskal ringande i vandringskåpan men dock med en pilgrims fromma hopp och stilla vörnad för helig mark. Dit kom jag i en farlig tid, såg och blev besegrad — nej, ohjälpligt bergtagen i en stad, som ägt mitt hjärtas hela kärlek, hyst min själs mest brinnande längtan, dragit och lockat med okuvlig makt alltifrån den stund det blev klart för mig, att där var världens medelpunkt, konstens och skönhetsens urhem och vagga, varifrån ljuset strålade och alltjämt strålade ut över jorden.

Jag kom och såg... Det stod en dårande glans över dagarnas rikedom av intryck och skönhetssyner, och det sjöng i rymden som av osynliga, tusenstämmiga orkestrar. Fortiden steg som levande fram för mina häpna blickar, medan nutiden sjönk undan och själv blev till ett fångslände förgånget, trots elektriska spårvagnar, biler, biografer och lyx-

restaurangers raffinerade table de'hôte'r. För mig var det icke längre det förenade konungarikets moderna huvudstad med praktfulla palats och kyrkor, intressanta gatuperspektiv och folkscener, med en och annan ruinrest kvar från fordom att beskåda med Baedeker i hand och strax åter glömma. Nej, det blev uteslutande de första kristnas, trosvittnenas, martyrernas stad, caesarernas, påvarnes, mästarne med mejsel, pensel och penna, de lysande triumftågens, de praktfulla skådespelens, romantikens, det stilla drömmariets, de vilda orgiernas stad. Det allena och ingenting annat! — Och dagarna gingo och fogade sig till veckor i en omväxling, som alltjämt förnyades, med ständigt nya stämningar och intryck, som aldrig ville sina utan hopade sig på varandra, tills man tyckte sig digna därunder och till sist bara ej förstod, hur man skulle orka bära mer, mottaga och smälta mer. Det var icke längre det verkliga livet utan en trolsk fésaga, ett festrus, som alltjämt underhölls, en skimrande fata morgana-dröm, som först ett återuppvaknande till det verkliga livet skulle förmå bryta. Frågan var blott när och hur sönnen skulle hävas och åter släppa mig lös ur sin trollkrets. —

När under dessa veckor i någon sällsynt stund eftertankens kranka blekhet grep mig och jag jämnställde min begränsade reskassa och pliktens bud, som bjöd mig att bryta upp och vända åter hemåt, med det svar, en tysk arkeolog och lärd Romspecialist en gång gav en amerikansk turist av det flabbiga slaget — ja, då blev jag nästan rädd inför det allvarliga i min situation, liksom den som gått ohjälpligt vilse i en stor skog och förgäves letar efter en väg ut.

— Hur många dagar behöver man egentligen anslå åt den här lilla staden? frågade amerikanaren med överlägsen, oändligt uttråkad min, som om han redan vid första anblicken fått mer än nog därav.

— Dagar, svarade den tyske professorn och korsade sig i tankarna inför hädaren. — Dagar! — Min herre, jag har målmedvetet och med känd germansk grundlighet under en halv människoålder bedrivit studier här och ändå inte hunnit längre än till de första grunderna. För att lära fullständigt känna denna lilla stad med allt vad den rymmer inom sig, fordras sju gånger sjuttio människoliv, om ens det räcker. Sedan kan ni själv räkna ut, hur många dagar det gör... Dixi et salvavi...

Sju gånger sjuttio människoliv! Och jag som på sin höjd hade en månad på mig!

* Vi voro några stycken skandinaver där nere, som händelsevis träffat samman och sedan höllo troget ihop, följdes åt om dagarna och efter slutat dagsverke fortsatte att göra natten till dag uppe på Skandinaviska föreningen eller i ett glatt lag på någon av de hemtrevliga trattoriorna i artistkvarteret.

Det var den danske bildhuggaren, som trots sin ungdom redan med framgång utställt på "le Salon" i Paris; det var den norske genre-målaren, vars namn redan ägde god klang där hemma och som tvivelsutan en dag skulle låta tala om sig i än vidare kretsar; det var den svenske unge diktaren, vilken redan ansågs som predestinerad som en av de odödliga; — en framtidens lysande treenighet från höga Norden alltså! Och så jag själv, som ej ägde andra talanger och dygder att vinka på än en smula dålig vers och novellistik förutom min ungdomens gudomliga lättsinne och bergfasta tro på en ljusnande framtid.

Hur jag kommit med i laget, minns jag nu knappast längre; blott att vi snart blevo goda och oskiljaktiga vänner, som delade ljuvt och ledt och ständigt höllo ihop på våra utflykter och strövtåg i Rom med omnejd, i hänsynslöst, ungdomligt övermod revo ner allt bestående och byggde om världsalltet efter nya, snusfornuftiga och, som vi ansågo, oantastbara principer.

Minns du, Sören, och du, Arne målare, som inom år och dag flyttade över till Elysium, långt innan du fått tid att infria dina rika löften, och du, min svenske poet och vän, som sedan givit långt mer än du då lovade? — Vilka diskussioner i det oändliga om allt mellan himmel och jord, där vi sutto halva nätterna igenom i någon nedrökt taverna vid våra tumlare, fyllda av det halmgula orvietovinet! Jag ids nu ej längre tänka därpå och har för resten för längesedan glömt det mesta; det hörde ändå ungdomen till och var väl i grund och botten lika ofarligt som ungdomen själv, trots alla de stora gesterna och bombastiska orden. Och för övrigt var det icke härom jag nu ville berätta; utan om hur jag trots allt ändå till sist blev räddad undan den eviga stadens heta famntag.

Veckorna hade runnit undan som en enda gyllene kedja av fröjder och dårskaper, där icke ens en hastigt improviserad uppvaktning för Hans Helighet, den blide Pius X, uraktlåtits. Karnevalstid och påsk med all sin kyrkliga prakt var för längesedan förbi, och man hade redan hunnit ett gott stycke in i maj, den farliga förebådaren till den ännu farligare romerska sommaren, då Tibern torkar in till en stinkande, sjukdomsalstrande pöl och luften med sin torra siroccovind andas död och förgängelse. Ännu voro dagarna dock ej oöverbärligt kvalmiga och kväljarne eller nätterna föreföllo till och med ljuvligare med en för oss nordbor lagom avpassad temperatur. — Vi hade varit ute vid Frascati och ätit en lantlig middag tillsammans och hade nu blott så där i förbifarten hamnat vid våra halmomspunna flaskor utanför Café Faraglia vid Piazza Venezia för att i all hast tömma ännu en sista avskedsbägare.

Det var nämligen sista kvällen av vår samvaro efter dessa lyckliga veckor, och vemo det inför den förestående skilsmässan lade sordin på våra sinnen och samtal, vartill den ovanligt blida och vackra kvällen väl också bidrog.

Tidigt följande morgon skulle de tre resa norrut; svensken närmast till Schweiz för att i någon undagömd alpsy söka ro att avsluta sitt senaste manuskript, målaren och skulptören direkt hem till sina land med packningarna laddade av under den gångna vintern fullbordade arbeten. Blott jag skulle bli ensam kvar; hade just dagen förut fått ett ordentligt rek hemifrån, som möjliggjorde att ännu några veckor skjuta på min hemresa. Och även om icke... Jag tror nästan, eller trodde åtminstone då, att jag utan tvekan skulle givit mig in bland lazzaronerna eller sökt försörja mig som gatumannglare blott för att få leva och dö i denna underbara stad, som så ohjälpligt fångat mitt hjärta och min själ.

— Ni reser, ni, pojkar, och sviker mig och er kärlek, sade jag till sist blott för att bryta tystnaden, som hotade att bli tryckande. — Jag för min del kan inte tro, tror aldrig, jag kommer loss härifrån — med livet. Ubi bene ibi patria, ni vet...

— Nå, vänta du bara, tills sommaren hinner hit på fullt allvar; då blir det nog mer

Radioaktivt — Hårläkemedlen RA—DI—ON — Vetenskapligt

Gränad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.
CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Riks tel. 170 76
Allm. tel. 146 29

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej äro döda. Pris pr flaska 6:—.

benigt än "bene" att härda ut här, ska du se, och då tror jag allt, att du också får hemlängtan och blir glad få kasta loss. Den romerska sommaren — fy tusan, gosse lilla... Jag har varit med om den en gång; det höll så när på att kosta mig livet. Malarian, ser du... — Då flyttar jag upp i bergen...

— Och tar döden på dig med den eviga spaghetin och det ättiksura lantvinet, ja; för något annat bjuds aldrig där uppe. Tack du; känner till det där. — Nej, Rom och Italien är bra vinter och vår; sommaren åtminstone skall man akta sig för. Och nu går jag direkt hem och klarar i ordning min packning. Skål och tack för den här tiden; jag siar, att du kommer efter hem förr än du nu vill tro. *A rivederla!* — *A rivederla!*

Vi tömde under tystnad våra glas i botten, betalade och skildes åt ute på piazzan.

— Vi ses snart igen hemma i Stockholm. Om ett par veckor är jag klar med mitt manus, och då bär det av raka vägen hem. Jag längtar hem sen åtta långa år, höll jag så när på att säga; fast det då bara är lika många månader.

— Jag tror, det dröjer; få se...

— Parerar; addio...

Och så skildes vi med hjärtliga handslag. "De tre trolösa", som jag kallade dem, togo vägen ner genom Corso och följdes åt till sina kvarter i Via Sistina. Men själv ställde jag först mina steg upp till "Il Campidoglio" för att min vana trogen från bröstvärnet mot söder njuta av solnedgången och se dagen dö över det gamla Forums härliga ruiner, kullarna och den vidsträckt campagnan "fuori le mura", medan Ave Maria-klockorna svarade varandra från den eviga stadens alla kyrkor. Det var mitt vanliga sätt att säga godnatt till den sköna dyrkade, som jag sällan försummat under dessa veckor.

Jag stod där som alltid så försjunken i betraktande av den underbara tavlan, att jag ej märkte det nya inslaget däri, förrän en halv vuxen pojke gjorde mig uppmärksam därpå. Den unge vagabonden hade ihärdigt förföljt mig från piazzan ända hit upp, börjande med att tigga pengar, som jag dock alltid och konsekvent vägrade sådana gynnare, och slutande med cigarretter, som jag till sist gav honom blott för att bli kvitt hans efterhängsna sällskap. Han njöt dem nu med en äkta romarpojkes hela sorglöshet, där han makligt hängde över stenbarriären och oavbrutet lät blickarne med vingsnabba kast spela ut i rymden, då han plötsligt skrek till med sin allra gällaste diskant och lät armen beskriva en vid bäge i luften:

— *Ecco, signore! — Eccola — eccola le rondini; sono venuti or ora di Affrica!* — Ja, verkligen — svalorna! Just anlända över havet till sin första anhalt på resan mot Norden.

Svalorna... Min längtans fåglar, som jag med tårade ögon en blåsigt och gråkall höstdag hemma i Stockholm för mer än ett halvår sedan bjudit farväl, när de i samlad flock flydde för den annalkande vintern och sträckte söderut till den eviga sommarens land.

Svalorna, som jag var vår, alltsedan jag var liten pojke i världen, längtande spejate efter: — Komma de inte snart; komma de inte i dag med budskap om sommar och ferier...?

Svalorna, de lyckliga och avundade, som alltid levde i sol och sommar, där de fria och yra tumlade om i det blå, utan aning om vad vi jordkrypande och jordbundna nordbor hade att möta och gå igenom av mörker och dödens kyla, innan vi nästa sommar fingo hälsa dem välkomna åter till vårt fjärran nordan-

land. Svalorna, som kommo och foro när de själva behagade, utan tyngande packning, utan pass och biljett och tullvisitation och utan en långresas alla andra besvärligheter och kostnader.

Svalorna — svalorna...! — Här i den eviga staden, med en hel kontinent mellan mig och mitt fjärran hemland, här mötte jag dem åter på deras färd till sitt gamla, evigt unga sommarland. Likt gyllne pilspetsar i den hastigt döende kvällens solnedgångsguld och purpur sköto de fram över den redan halvt förbrända campagnan, slogo en volt runt Colosseum, susade in genom Forums triumfbågar, mellan ruinstadens halvt förvittrade kolonner, kretsade i kvicka kast kring San Pietros mäktiga kupol, doko ner mellan kullar och palats, ströko fram över piazzorna och den gula Tibern, höjde sig igen på snabba vingar och — drogo vidare i kvällen; norrut — hemåt...

Svalorna...! Det var de och likväl föreföllo de mig på något vis främmande, på något sätt bortkomna i denna omgivning; och deras flykt var en annan än sommarkvällarnas där hemma: orolig, sökande, liksom tvekan. Och inga jubelskrin sände de ut i kvällen... Varför? — Jo, helt säkert emedan de här kände sig som främlingar utan hemortsrätt; säkert, emedan längtan drev dem vidare till de ljusa nätternas land, där de visste sig vara väntade och välkomna. Och vägen dit var ännu lång...

Och jag slöt ögonen, där jag stod, själv en hemlös främling här, och lät hemlängtan växa sig allt starkare i min själ. Och i tankarne såg och förnam jag, medan de sista solreflexerna slocknade på San Pietros gyllne korsspira och vesperklockornas sista toner dallrade bort över de sju kullarnes stad.

Jag såg en röd gård med brutet tegeltak, omsusad av nyutsprucken grönska, och fruktträd, som fälla sin bleka blomsnö över kratrade sandgångar och ångande trädgårdsland, medan doften av vår och försommar blandas samman av vällukten från blommande lönnar, syrénbuskar och pingstliljors vita rabatter under en majkvälls stjärnlösa, blott sakta förtonande himmelskupa.

Och jag såg ljusklädd ungdom med vårens hela heta längtan i blodet och hoppet lysande ur nordiskt blå ögon. Deras skratt och skämt fyller mina öron som med ljuv musik. De stå församlade på gårdsplanen och speja i väntan mot söder. Och så komma de — svalorna! — med bud från fjärran land, att nu är sommaren äntligen där. Svalorna — men ej längre stumma, oroliga och tvekande om vägen. Ty de äro ju hemma, och målet efter den långa resan är nått... Och jag såg en lantlig kyrka, fattig och obetydlig men dock ett gudshus, starkt och rikt nog att under sina skumma valv samla menigheten kring fädernas tro och tillbedjan sådan den levat kvar där genom sekler. Den speglar sina vita murar i en skogsomramad insjös källklara vatten nedom kyrkvallen, och runt omkring skugga ljusa, vajande björkar över lutande kors och vårdar på gångna släktens gravar.

Det är blid midsommar med den fulla, nordiska sommarens mognad över markerna; klövern doftar tungt och sött och bördiga fält vaja och vagga som ett mjukt siden, när vinden för sin spelande stråke däröver; och högt däruppe jubla lärkorna i livsberusning...

Det har just ringt samman. Nu spelar orgeln upp därinne; nu stämmer menigheten in i den gamla psalmen. Fulltonigt och trohjärtat brusar den festliga koralen ut genom de öppna portarne, stiger mot den sommarblå himmelen, överröstande svalorna, som med

sina gälla skrin kretsas däruppe kring tornets spåntade spira:

Den blomstertid nu kommer
med lust och fågning stor:
Du nalkas, ljuva sommar,
då gräs och gröda gror.
Med blid och ljuvlig värma
till allt, som varit dött,
sig solens strålar närma,
och allt blir återfött. —

Och jag såg sommaren mogna till höst och fälten vitna till skörd under septembers höga, litet kyligt klara himmel. Lass efter lass förs jordens äring och kärna, ortagårdarnes ljuvliga frukt in i loge och visthus, rikligt nog att föda det landets folk, som trott på sitt land som på en givmild mor. — Och svalorna fly... Men de komma åter. Jag vet det: de komma åter en gång! Ty de bära med sig på sin färd söderut den okuvliga längtan tillbaka till det land, som sett dem födas, sett deras första, hjälplösa försök att svinga sig uppåt, mot solen...

Och jag såg mörka, stiglösa skogar, bäddade i vinterns snö, och brusande vattenkaskader under isgröna valv, gnistrande under en vinternatts flämtande stjärnor och sprakande norrsken. Kölden knäpper i stugknutarne; men där inne i de tusen ombonade hemmen flamar det rött och varmt på härden. Och där bidar ett folk, som fått sitt lands alla motsättningar och lynnesdrag i arv med modersmjölken, hoppfullt och förnöjt i all sin tungsinta inbundenhet på den livets förnyelse i evig växling, som en ny vår snart nog skall sia om, hur lång och mörk vinternatten än synes. — — —

Men när jag nu åter såg upp, mötte mig ett främmande land, en främmande stad, ett främmande folk, där jag utan saknad kände, att jag aldrig haft och aldrig skulle få hemortsrätt. Och då snördes plötsligt min strupe samman i gråt, och jag grät så som den förlorade sonen måste ha gråtit i uppvaknandets ögonblick — han som övergav sina faders land för att i det fjärran okända söka fånga den stundens bedrägliga lycka, som blott var såpbubblor, tomhet och intet annat...

Och med tårarne bröts förtrollningen. De hemåt sträckande svalorna hade som genom ett under löst bandet, jag nyss förut trott oupplösligt; och som i en befrielsens stormande glädje kände jag, att också mitt hjärtas rottrådar, från de starkaste till de sprödaste, voro fast och oslitlig rotade hos det folket där långt i norr, i det landet, fattigare och rikare, fagrare och trolskare än något annat på jorden: mitt land, mitt folk, där också jag hörde hemma...

Sjög det ej i rymden kring mig, i den döende dagen över den eviga stadens ruiner: Sverige, Sverige, Sverige, fosterland, vår längtans bygd, vårt hem på jorden! Nu spela skällorna, där härar lysts av brand, och dåd blev saga, men med hand vid hand svär än ditt folk som förr de gamla trohetsorden.

Fall, julesnö, och susa, djupa mo!
Brinn, österstjärna, genom junikvällen!
Sverige, moder! Bliv vår strid, vår ro,
du land, där våra barn en gång få bo
och våra fäder sova under kyrkohällen.

Så blevo vi ändå fyra skandinaver, som i den grå gryningen tidigt följande mrogon startade med första expreståget från Rom. Reskamraterna sågo en smula undrande på mig, när jag i sista stund kastade in mitt bagage och mig själv i kupén; men de måtte ha anat sammanhanget med min så hastigt beslutade avresa och voro nog hänsynsfulla att ej komma med några närgångna frågor eller anspelningar. I södra Tyrolen släppte vi av poeten; och i München tappade jag bort de båda andra. Men själv reste jag som en jagad genom natt och dag norrut — hemåt...

En solmättad majmorgon en knapp vecka senare hälsade jag och mina räddande svalor varandra välkomna hem igen. —

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

Kamé och medaljong. Av Erik Norling.

UNDER DEN BETECKNANDE TITeln *Kamé och medaljong* har Hjalmar Lundgren från Norstedts förlag utgivit en samling sonetter av ett ovanligt skönhetsvärde. Diktaren är en hängiven och nitisk dyrkare av den strängt estetiskt bundna och avslipade formen; han eftersträvar med en hos oss sällsynt konstnärlig energi plastisk slutenhet, klarhet och skärpa. Belöningen för hans vackra självtukt har icke heller uteblivit: den gunst, det "leende" han i sin stilfulla invokation till en glömd Apollobyst ber om hos diktens kalla marmorgud besjalar osökt de flesta poemen i denna distingerade lilla bok.

Hjalmar Lundgren är till hela sitt lyriska väsen romantiker, närmast i släkt med den senare romantikens idylliker, med Eichendorff, Mörike och Storm, för att nämna endast de stora namnen, och trots det vemod, som emellanåt skuggar blicken, all längtan, som fördjupar hans vers, är det en jordiskt färgad och sinnesfrisk, alls icke "överspänd" poesi vi här möta — således ingen avkomling av "Früh-romantikens" djärva transcendentism eller mystiska extas. Som romantiker står dock diktaren icke i något nära eller omedelbart förhållande till det s. k. verkliga livet; han älskar och besjunger avskildheten, ensamheten men en andligen rörlig ensamhet, uppfylld av böckernas gestalter, av historiska fjärrsyner och elegiskt leende minnesbilder isynnerhet från barndomens år, som för mannens alltid besvikna, kanske sårade själ skymta i ett soldis av lycka. Ett sådant poetlytne spinner alltså sina konstverk av indirekta livsinttryck, av glimtar och reflexer från den tillvaro, där viljorna och de starka färgerna brytas. Som en estetisk epikuré, en angenämt otidsenlig företeelse, sitter skalden i sin bokvrå och fruktar och föraktar den brutala verkligheten därute. Men han upplever också med psykologisk nödvändighet bittra stunder av längtan efter den påtagligheternas värld i fröjd och ve, som han enligt sitt väsens lagar nödgas försaka. Av momentan spänning mellan hans belåtenhet med sin fantasirika idyll och en svärmodig, obestämt böljande, sällan lidelsefull saknad uppkomma de poetiskt produktiva stämningarna, just den atmosfär, varur Hj. Lundgrens mest karaktäristiska och levande dikter förtätats. Jag väljer som ett gott exempel Min blev den värld...

Min blev den värld som tyst vid lampan glimmar,
när skenet faller blitt på bok och ord,
och alla känslor på vår vida jord
stumt genomlevas i de djupa timmar.

Hur fjärran från den värld som ständigt stimmar,
i tal och handling genast verkliggjord,
där livets starka puls i allt blir spord,
och hjärtans åtrå het i luften simmar.

Min stilla värld, hur rik, hur hög, hur sval:
I fantasiens vida tempelsal
jag lever tusens liv uti mitt eget.

Min stilla värld, hur ensam, ödslig, tyst,
där livet självt min panna aldrig kysst,
och känslor knoppas och dö bort — förteget.

Hj. Lundgren är som sagt en utpräglad formkonstnär, som gått i romansk skola, och han behärskar sonettens krävande teknik på ett sätt, som för en i tankarna Snoilskys mästarnamn. Sonetten hör till de skematiskt invecklade versarter, som romantiken egendomligt nog med förkärlek odlade, och efter Bürgers exempel följde ju en hel syndafloed av sonettiktning. Men detta litteraturhistoriska faktum utesluter ej, att det alltid kommer att bestå en skarp motsats mellan begrep-

pet sonett — ett stramt regeltvång, ett bravnnummer — och det typiska romantiska känslolnehållet, som är musikaliskt och vill gränslöshet. Att på en gång framhäva och genom en skicklig suggestion söka övervinna, upplösa denna primära kontrast: romantiskt väsen — sonettfångsel, måste givetvis locka de smidiga stiltalangerna, de fyndiga och tålmodiga språkartisterna, som gärna med ett icke alltid så befogat löje betrakta friare, kanske helt personligt ingivna versformer av romantisk anda och med spelrum för "den oändliga melodien". Hj. Lundgren yttrar sig i detta ämne medels ett stycke artistisk polemik, ädelt och sinnrikt format, tillspetsat i en lyrisk poäng och försett med den kraftiga titeln Till falska profeter (än mera befogad, om det här gällde bildande konst):

I nye riddare av Sturm und Drang,
som käckt förakten, som de nya pläga,
all mejslad skönhet, som ur formen sprang,
I oftast han så föga nytt att säga.

Mer än ett djup med tom, ihålig klang
skall skönhetslinjen ändå alltid väga.
Den känsla, segrande sin form betvang,
kan ständigt dock en mystisk tjusning äga.

Och I som ställen gamla tankar fram
som nya djup och versens slipning dömen
som vips och kleinkunst blott, kanske I glömmen

att sådan dikt ett blod kan purpurspränga,
som när kring kall och brusten pelarstam
de röda, vilda rosor nyckfullt klänga.

Detta är ju en temperamentsfull självbekännelse och ett estetiskt program, som vi ha alla skäl att möta med sympati och med aktning, ty formell tukt, estetisk kultur växer minsann inte på träd i vårt barbarland, inom vars litteratur dunklet och rufsigheten under bifall fått göra sig mycket breda, utan att något som helst profetskap funnits bakom okulturen. Lundgrens självdeklaration kompletteras indirekt av den spänstiga, helskapta hyllningsdikten till Edvard Bäckström, denne genomförfinade skald av medelstorlek, som själv en gång i ett fulländat poem försvarade sig mot beskyllningen för ett alltför "vackert språk". De klangfullt träffande ord, med vilka Hj. Lundgren här karaktäriserar Bäck-

Än finnas rosor i rödaste rött.

DU KOM I MIN VÄG SOM ETT SOL-
sken och tände
en gnista av det, jag trodde var dött.

Du tog mig i famn och jag log, och
jag kände,
att än finnas rosor i rödaste rött.

Min syn blev så ljus och det sjöng i
mitt sinne.

Var Du mig ej när, då var jag ej glad.

Din leende blick! Vad det lekte där-
inne!

Jag kände, jag visste ej än riktigt vad!

Så klang det en dag, som från stäm-
fioler,
det brusade fram av sig själv i ett tag.

Och skogen stod full utav blåa violer
och sommar det blev på en endaste
dag!

VALBORG HANSSON.

ström, kunde utan att vara smicker vändas åt upphovsmannen och beteckna hans egen dikt:

Förnäm och galliskt klar din elegi,
hur skälvande, med vårens vemod i,
där stämmans bröstton höres djupt vibrera.

Medaljen lik din dikt. Och dock — vad liv!
I prägelns fasta glans vad perspektiv,
där form och känsla lika triumfera!

Det är helt naturligt, att en poet av Hj. Lundgrens vecka men livliga och distinkta kynne skall känna sig magnetiskt dragen till rococon, den tidsålder då kanske för sista gången i historien en enhetlig och bestämd kultur präglade Europas människor. Under rococons rosenboja och graciösa regeltvång finner sig vår aparta sonettpoet fullkomligt hemmastadd. Genom mångåriga studier och ledd av sitt hjärtas hemlighetsfulla frändskap har han trängt in i denna egendomliga, förnäma, förkonstlade och frigjorda tidsanda, som märkte alla livets ting med sin skönhetsglädje. De tjugusende små pasticher han till synes på lek men sannolikt med en hård konstflit diktat om gustavianska figurer, miljöer och stämningar, besitta allesammans en hos oss — men undantag för Levertin — unikt äkta färg och doft. Illusionen är fullständig redan i det intagande poemet Till rococons herdinna med sitt svärmiska vemod över flydda kärleksvårar och begravda skönhetsvärden. Diktarens fyndighet och säkra smak briljerar i en rad historiska genrebilder, i sonettens strama begränsning liksom sedda genom ett nyckelhål, men rent lyriskt när han vackrare resultat i några lätt tidsfärgade natursyner av klar och stilla sommarfärgning, t. ex. Månmenuetten och På Mälaren en sommarkväll med sina spröda, melodiskt dröjande tonfall, bokens mest luftiga, sångburna dikt. I ett par andra poem inom denna grupp (Höstdag vid Haga och Picknick i det gröna) har författaren med fin konst gjort en liten brytning i sonettstilen och fått fram en läcker visartad rytm med någon klang av Bellman.

En plats alldeles för sig intar Den ensamma gården, en vision, diktad till Karl XII-minnet 1918. Det är en ovanligt suggestiv liten sak, energiskt förtätad och konkret, och den vintliga karolinska stämning diktaren ger i några knappa friska epitet bemäktigar sig vår historiska fantasi. Det är en hyllningsdikt med kärna och värdighet, hållen i kung Karls egen flärdfria anda, och jag tror den står ganska ensam i sin genre inom vår nyare poesi. Den är ju också intressant som ett alster av rococons kännare och hängivna återuppväckare; men denna bjärta kontrast till nymfer och Watteau-herdinnor och fransysk elegans är ingen stilövning, ingen "laved" pastiche utan full av mening och närd av känsla för det djupast svenska.

Som synes av den skiss jag här ägnat Kamé och medaljong är det ett äkta fött och personligt skaldetemperament, som med hög artistisk ambition tagit sig uttryck i dessa sonetter, där ett ännu ungt blod går snabbt och varmt under den återhållsamma stilen och livet självt låter ljus och skugga spela men upprätthåller skönhetens distans. Milt och försynt är diktarlynet hos denne bokdrömmare och popularitet eftersträvar icke hans lågmälda och pregnant, karaktärsfulla vers. Så mycket varmare avhållen bör denna dikt bli av det fåtal, som känner och vet, vad poesi är, och som uppskattar en utsökt konst.

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Bomullstyger

= Möbelytyger = Gardiner

Prover på begäran. • • •
Precisera vad som önskas.

* Konstfliten, Göteborg.

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts.)

PASTOR BAJER VAR EN VACKER man, men han retade mig, och det kunde jag inte tåla. Jag är övertygad om, att hans retsamhet var mycket oskyldig, och att jag var alltför känslig, men till sist miste jag alldeles tålmodet.

En dag, då vi stodo ensamma i matsalen nära fönstret och han åter började reta mig smått — jag minns icke alls, vad det var fråga om — blev jag alldeles utom mig. Enär jag, liksom då jag var liten, hade svårt att finna repliker, tog jag min tillflykt till mina goda krafter och hotade pastor Bajer med att binda honom om han inte lät bli att retas. Men han hade bara roligt åt min häftighet och skrattade åt mig. Jag tog då de nedhängande rullgardinssnören och började binda hans händer på ryggen. Då han ansåg det hela som ett skämt, lät han mig fortsätta. Men jag menade rama allvaret och band hans händer med så många knutar som möjligt. Därpå spatserade jag min väg och lät honom stå.

Då jag många timmar senare kom in igen, såg jag både på pastor Bajers och hans hustrus ansikte, att jag måtte ha gjort något mycket svårt. Saken var den, att matsalen låg långt från de andra rummen, och då pastorn icke själv kunde lösa sig från de strama banden, hade ingen kommit honom till hjälp, och han hade tillbragt flera timmar i sin fångenskap. Men icke ett förebrående ord sades mig för mitt uppförande, något som gjorde mera intryck på mig, än om jag hade fått massor av bannor.

På det hela taget måtte jag ha företagit mig flera, mindre nätta saker, då vi voro på besök på Herlufmagle. På väggen hängde en stor litografi, föreställande alla Danmarks mest betydande präster. Jag tillät mig att sätta papperslappar över ansiktet på dem, som jag inte tyckte om. — Jag säger inte, vilka det var.

En sommar utbröt kolera i Köpenhamn. Vi bodde då ännu ute vid Kalkbränderiet. Bajers voro då så vänliga, att bjuda oss att bo ute på Herlufmagle. Min bror och jag voro förbjudna att äta frukt den sommaren. Men vem kunde motstå det i en trädgård som den vid prästgården, där stora gråpäron och mogna gravensteinare föllo ned i huvudet på en, och där gräset låg fullt av gula och röda plommon? Vi åto också allt, vad vi orkade, och blevo underligt nog icke alls sjuka.

Fredrik Bajer var aldrig hemma i Herlufmagle, då jag var där. Han var visst kadett eller kanske löjtnant.

Brodern Emil gick i Næstveds skola, där vi en gång besökte honom. Han och jag voro mycket goda vänner och jag fann det mycket kränkande, att man i skolan kallade honom för "en halv bajer".

Medan jag var i Herlufmagle läste jag för första gången Schleiermachers teologiska arbeten, som intresserade mig mycket. Nu kommer jag icke ihåg ett ord av dem. Först och sist återkallar Herlufmagle för mig bilden av fru Cecilie. Jag har känt få kvinnor, som stå för mig som idealen av en vis, god och intagande husmor som hon.

*

Närmare Köpenhamn hade jag dock också tillfälle att komma på landet då och då. Ibland besökte jag min väninna, Bolette Puggaard och tillbragte några dagar på *Krathuset* utanför Ordrup, där familjen bodde om sommaren. Då jag blev vuxen kom jag ibland till *Stok-*

kerup, utanför Taarbæk, där Hages hade sitt sommaruppehåll.

Båda dessa ställen imponerade mycket på mig genom den utsökta smak, som härskade där, och så olika de än voro, kunde de tävla om skönhetspriset.

Krathuset låg gömt i skogen, så att man från landsvägen blott såg det delvis över åkarnarna. Där var alltid lä och stilla, beskyddad som man var av de mäktiga bokarna. Inne i rummen härskade också ett mystiskt gröntaktigt ljus, utom i det långa rum, där hela ytterväggen bestod av fönster, som kunde skjutas undan, och där man nästan satt som i skogen. Familjens goda och trofasta vän Jörgen Sanne, hade hjälpt dem att inreda huset, både med råd och dåd. Han hade målat flera dekorativa tavlor på väggarna, föreställande scener från *Krathusets* omgivning; hästarna, hundarna, partier av trädgården. På dörrarna hade han i två trä-toner målat dekorativa småtavlor, och det var kanske också han, som hade valt de milt stämnda, harmoniska tavlorna till väggar och tak. Där fanns dessutom många vackra tavlor av olika av våra bästa danska målare. Jag minns isynnerhet en tavla med figurer i naturlig storlek av Marstrand, som kallades "*Den smägtende Jäger*". Den föreställde en ung italiensk jägare, som sitter och räcker fram en bägare, medan han ser upp på en ung flicka, som fyller den med vin. Jag tyckte, att han var det vackraste på jorden och var formligen förälskad i honom, varför jag måste svälja mycket retsamt skämt av Puggaards döttrar.

Där fanns också två utmärkta marmorbyster av husets herre och unga vackra fru, utförda av Bissen. Förresten kunde man icke röra vid ett lås, ett räckverk, en piedestal utan att finna allt utfört med en utsökt smak. Den lilla trappa, som ledde från ingångsdörren upp till rummen, var skuren i dyrbart trä, och räcket var nedtill smyckat med ett rävhuvud, som i och för sig var ett litet konstverk.

Det långa, ljusa rummet med sitt vita marmorgolv och sin murgrönsklädda vägg, förde direkt in till drivhuset, genom vars glasväggar man såg de stora gröna plantorna och praktfulla blommorna.

I detta långa rum satt fru Puggaard nästan alltid och sydde. Hon broderade vackert, och både Skovgaard, Hilcker och andra konstnärer hjälpte henne gärna med stilfulla mönster. Puggaards hade låtit bygga till en matsal, vars tak smyckades med nedhängande frukter, utskurna i elfenben. Idén var tagen från ett tak i Fredriksborgs slott. Men min far tyckte icke om sättet, varpå den blivit utförd på *Krathuset*, ty frukterna hade blivit inskruvade i mitten av kasseterna utan någon omgivning, varför de sågo underligt fattiga och nakna ut. I taket på Fredriksborg kommo de fram ur en rosett av blad eller ornament, så att det bildade ett arkitektoniskt helt, sammanhängande med den övriga takdekorationen.

Det fanns icke många möbler i *Krathuset*, icke detta virrvarr av dyrbara bord, länstolar, byråar o. s. v. som får ett rikt hem att likna ett museum eller en antikvitetsbod och ge ett intryck av, att människorna äro där för möblernas skull, icke möblerna för människornas.

Man behövde icke vara rädd att slå ned fint porslin eller dyrbara glas, ty av sådant fanns ingenting uppställt. Det förvarades i

skåp för att användas vid lämpliga tillfällen. Man kunde andas i dessa rum och röra sig fritt. Lyfte man ögonen, möttes man av vackra konstverk, men icke heller väggarna voro överlastade med tavlor. En var av dem hade sin självständiga, förnäma plats, där den gjorde sig gällande.

Och såg man ut genom glasväggen, vilade ens blick på den stora, lysande gräsplanen, där en väldig ek lyfte sig och bredde sina grenar i lugn värdighet, medan bokarna skyddade åt alla sidor. Tidigt om sommaren var det dessutom en fullständig storm av fågelsång. Näktergalarna konserterade hela natten, så att man ibland kunde få nästan för mycket av det goda.

Jag minns *Krathuset* mest från våren, då det låg som nedsjunket i ett hav av nyss utslaget boklöv, och det doftade av skogsstjärnor och violer, och mitt i all denna härlighet ser jag Bolettes ljusa uppenbarelse. Hon var uppfödd och levde som en prinsessa men hade det anspråkslösaste väsen och var helt blygent emot främmande. Hemma var hon alltid mild och vänlig och munter, och vi tillbragte lyckliga dagar tillsammans i naturen. En dag gick hon i trädgården och band en bukett, varvid hon, som det naturligaste i världen, bröt de dyrbaraste blommor. Jag minns ännu, vilket intryck det gjorde på mig, att hon vågade plocka av de stora Nizza-anemonerna, som då för tiden vore en sällsynthet hos oss. Livet har skilt oss åt, och det är många år sedan jag träffade henne, men jag kan omöjligt tänka mig henne annorlunda, än som en helt ung flicka, springande omkring på de stora gröna gräsplanerna i sin vita klänning med fladdrande lockar eller ridande emot mig under de nedhängande bokgrenarna.

Hur sorglösa och tanklösa vi voro på den tiden! Fulla av så många ljusa förhoppningar om framtiden! Sedan den tiden har det runnit mycket vatten under broarna, som man säger.

Bolettes yngre systrar kände jag mindre. Hon själv fördunklade dem alldeles för mig. Det var Signe, senare gift med kammarherre Tegner, och nu död, och den bedärande lilla Maria, som sedan blev gift med Bröchner, och som dog så ung och på ett så sorgligt sätt. Av sönerna dogo både Rudolf vid unga år, och Hans, som var köpman som fadern.

Ett litet stycke från *Krathuset*, närmare landsvägen, låg *Skovgaarden*, där gamle herr Puggaard bodde. Han var änkling, och hans hus styrdes av fröken Juliane Hæger, en livlig och energisk dam.

Skovgaarden var större än *Krathuset* och var bygd som en enväningsgård med halm-tak. Där var också mycket vackert inrättat, och herr Puggaard ägde en utmärkt och dyrbart tavelamling, varibland flera gamla holländska porträtt.

Det härskade en viss spänning mellan *Krathuset* och *Skovgaarden*, vars orsak jag aldrig kunde komma under fund med. Kanske var det blott den vanliga avundsjukan mellan grannar, som förarga sig på varandra, när de annars icke ha någon orsak att förarga sig. Jag vet icke om gamle Puggaard var despotisk mot sina barn och svärbarn, men på oss andra unga verkade han alltid något avskräckande som den mäktige penningfursten, som fordrade respekt.

En gång då jag mötte honom på gatan i Kö-

O. B. SJÖGREN
JUVELERARE

DROTTNINGGATAN 80

HÖRNHUSET AV KUNSGATAN

KONSTNÄRLIGT HAMRAT
SILVER, SKÅLAR, BONBONIERER, SKEDAR M. M.
TILL FACILA PRISER.

PORTRÄTT TILL DAGSKRÖNIKAN.

KONUNGEN HAR HÄROM DAGEN tilldelat fru *Agnes Ingelman*, Saltsjöbaden, medaljen "Illis quorum meruere labores". Fru Ingelmans väner berättar, att när hennes bror utrikesministern ringde på till henne och talte om att hon fått utmärkelsen, svarade hon nästan förfärad: "Men det där kunde du väl ha avstyrt!" Det lilla draget är belysande för en anspråkslöshet som hos henne förenas med en ovanlig duglighet och en samvetsfullhet, som alltid bjudit henne att gå de vägar, hon själv fann vara de rätta. När fru Ingelman, som nyligen fyllde femtio år, var en sjuttonårig ung flicka och alltså i en ålder, då andra i hennes ställning gå på baler, började hon i stället arbeta i K. F. U. K. och där samla enklare unga flickor omkring sig. Sitt arbete i K. F. U. K., närmare bestämt dess södra krets, har hon fortsatt i över 30 år med den verksamma människokärlekens styrka. "Kvinnornas kök" på Söder är närmast hennes verk, och Södra K. F. U. K:s tjänarinneskola har även tillkommit på hennes initiativ. Man torde kunna antaga, att det är främst vad hon gjort för fabriksarbeterskorna på Söder, som föranlett den ovannämnda utmärkelsen.

Redan genom den nämnda verksamheten står ju fru Ingelman för offentligheten som även *humor* och hon gör det ännu mer genom sin ställning som ordförande i F. H. K:s kvinnoråd och ordförande i Svenska Husmodersförningarnas Riksförbund — en sammanslutning, som inom parentes sagt torde vara väl förtjänt av allmän anslutning och offentlig uppmuntran.

*
Fröken *Anna von Hermansson* fyllde den 22 april 60 år.

Född på Ferna bruk i Västmanland, dotter till framlidne greve C. T. von Hermansson och hans efterlevande grevinna, född Michaelson, har fröken von Hermansson vuxit upp inom den högre aristokratien. Hon bevarar och alltjämt i sitt väsen något i sann och vacker mening aristokratiskt. Men i motsats till många hennes gelikar i börd och bildning har hon förstätt att göra sina krafter och gåvor gällande långt utöver sin egen speciella krets. Redan tidigt gav hon sitt varma hjärtas intresse åt de i yttre mening små och vanlottade, då hon t. ex. under familjens vistelse i Södertelje var verksam ledamot i styrelsen för arbetsstuga och barnkrubba. I Stockholm har detta intresse alltjämt vuxit och tagits i bruk. Sedan 1908 är hon sekreterare i Engelbrekts skyddsförening och ledamot av flera kommittéer i den frivilliga hjälpverksamhetens tjänst. Sin mest betydande insats har dock fröken Anna von Hermansson gjort i Engelbrekts församlings fattigvårdsstyrelse, där hon redan nedlagt ett betydelsefullt arbete, i det hon sedan 10 år tillhör styrelsen och under de senare åren t. o. m. varit dess verkstäl-

Agnes Ingelman.

Anna v. Hermansson.

Therese Lindahl.

Frih. G. Cederström.

Amanda Kerfstedt.

lande direktör. Väl kan det förefalla egendomligt att så många sociala förtroendeposter tilldelats en dam i hennes ställning, men för alla dem, som känna och älska henne, och de äro i detta nu många nog, känns det som en naturlig sak att se henne just där hon står i sitt verk. Hon har den sällsynta gåvan att kunna umgås med alla, hög som låg, fattig som rik, så att var och en känner sig stå inför en vän, som man kan och får lita på. I det sociala arbetet är det just sådana gåvor, som framför allt behövas. Helt visst gingo nu på högtidsdagen många tacksamma tankar från de mest skilda håll till 60-åringen men en innerlig önskan att hon ännu längre måtte kunna få stå på den post, som blivit hennes och där utföra sin gärning till välsignelse för sig själv och andra.

D. S. F.

*
Den 20 april fyllde föreståndarinnan vid Dalarnes sinnesslöanstalt, Haggården, fröken *Therese Lindahl*, 55 år.

Redan vid unga år inträdde fröken Lindahl i det kall som alltjämt blivit hennes. Efter genomgången utbildning vid Falu landstingsseminarium erhöLL frö-

ken Lindahl plats som lärarinna vid den då i Falun belägna sinnesslöanstalten och efter 4½ års tjänstgöring blev hon antagen som föreståndarinnan vid densamma, vilken plats hon med aldrig svikande plikttröhet och uppgifande kärlek nu i över 31 år innehaft och ännu innehar.

Barnantalet har under årens lopp allt mer och mer ökat. Då fröken Lindahl inträdde i arbetet lämnade skolan skydd åt endast 10 barn och numera vårdas 115 skyddslingar å den nya anstalten i Hedemora. Denna blev färdig till inflyttning år 1915 och iordningställandet av en så stor anstalt har varit maktpåliggande och krävt ett oerhört arbete, som fröken Lindahl dock på ett förtjänstfullt sätt fullgjort och vilket ej nog kan uppskattas. Mången gång har arbetet säkert känts tungt och bekymmersamt, men hennes stora kärlek till detta och till sina skyddslingar har hjälpt henne att ej förtrötta. För alla inom anstalten har fröken Lindahl varit som en mor och hennes intresse för eleverna har sträckt sig även till dem, som lämnat anstalten och kommit ut i livet. Rörande är att se, vilken tillgivenhet forna elever visa sin älskade "Tant Theres" vid sina besök och i de brev genom vilka de delgiva henne alla sina små glädje- och sorgemöten.

Honnör för den kvinna, som så oegennyttigt som fröken Lindahl ägnat sig åt sitt livskall.

M. T. H. A.

*
F. professorn och direktören vid Konsthögskolan friherre *Gustaf Cederström* fyllde den 12 d:s 75 år.

Friherre Cederström intar en av de mest bemärkta platserna bland våra historie- och genremålare, och flera av hans tavlor, såsom "Karl XII:s likfärd", "Magnus Stenbock i Malmö" m. fl. ha i ovanlig grad blivit vad man kan kalla allmän egendom för vårt folk.

Under det sista decenniet har han även uppmärksammat som författare av en serie livligt skrivna skildringar, som han år 1913 påbörjade med sina "Minnen".

*
Författarinnan *Amanda Kerfstedt* har avlidit i den höga åldern av 85 år.

Amanda Kerfstedts berättelser ha med sin trygga, religiöst betonade grundstämning haft en bred publik och en litterär uppgift att fylla som underhållningslitteratur i bästa mening. Framgång ha även hennes friska barnböcker haft, också dem, hon utgav i framskriden ålder (1902 och 1903).

Den avlidna var första gången gift med prosten Bengt Lindgren, i vilket äktenskap föddes sonen Hellen Lindgren, den kände litteraturkritikern, och andra gången med direktören vid Blindinstitutet Petrus Kerfstedt, d. 1906.

Fru Kerfstedts mångåriga medarbetarskap i Idun torde vara i angenämt minne hos vår läsekrets.

penhamn, stannade han mig och sade i uppbragt ton:

"Du har visst sagt om mig, att jag alltid går med vatten i munnen! Men jag skall säga dig, att det gör jag, därför att det är det bästa medel mot tandvärk."

Jag kunde ju inte riktigt uppfatta det sårande i, att jag hade märkt det.

Gamle Puggaard hade haft en dotter, Marie, som blev gift med Orla Lehmann och dog ung. Jag såg henne blott, då jag var en liten flicka, och jag kom för att porträtteras hos min far. Men alla som ha känt henne, äro överens om, att hon var en sällsynt begåvad människa, en av dessa människor, som man icke kan beskriva, men som verka mäktiga genom sin personlighet. Hon hade utomordentligt sinne för konst, och det var nog genom henne, som själv ritade och målade, som konstnärerna fingo mycket att göra i det Puggaardska huset, vilket, liksom de stora köp-

mansfamiljerna i Holland, blev riktat med många av sin tids bästa konstverk.

Utom sonen Rudolph, som ägde *Krathuset*, hade gamle Puggaard en annan son, Christopher, som ingick en mesallians, alldeles emot faderns önskan. Efter hans giftermål ville fadern icke mera se sin son. Han köpte en gård till honom i Sverige, där han sedan levde med sin familj.

Mina föräldrar ha berättat mig, hur gamle Puggaard kom till Köpenhamn sent en vinter-afton, översnöad och trött. Då han hade kommit in, sade han plötsligt: "Nu har jag funnit igen Christopher!" Och då mina föräldrar förvånade frågade honom, var han hade funnit honom, svarade han: "Här! Här!" och slog sig för bröstet, och så brast han i gråt. Sedan blev det försoning mellan far och son. —

Längre fram övergick både *Skovgaarden* och *Krathuset* i främmande händer.

Det andra paradiset, dit jag fick lov att då och då titta in, var *Stokkerup*, där då för tiden konsul Hage bodde. *Strandvejen* var ju då icke på långt när så tätt bebyggd som nu, och Stokkerup tronade i ostörd ro på samma ställe, där den ombyggda gården nu ligger, ett stycke utanför Taarbæk.

Det gamla *Stokkerup* var något mindre än det nuvarande, men ändå ett ganska rymligt ställe, bestående av flera olika byggnader. Den låga sluttning, varpå det var byggt, vette ut mot en gräsplan, som gick direkt ned till Sundet. Från trädgårdssalen såg man genom de stora glasörrarna havet med alla vita segel och den svenska kusten. På andra sidan landsvägen var köksträdgården, drivhusen och fruktplantagen. För det mesta var det mycket tyst på *Stokkerup*, då konsul Hage ofta var frånvarande och klen och hans hustru mest uppehöll sig på sina privata rum.

Då jag kom dit ut, var redan den äldsta dot-

ZYRISKA SIDENTYGER

Taffetas Chiffon, Crêpe de chine
Râsiden, naturfärgat och färgat
Foulard-Siden, tryckt och otryckt
Satin élégant, Satin Charmeuse
Prov omgående.

G. Henneberg
Seidenhaus, ZÜRICH

Världens största K. F. U. M:s-byggnad.

Ett besök i Y. M. C. A. Central i Brooklyn. -:- -:-

DEN BROSCHYR, SOM OVANNÄMNDÄ institution utsänder — ett litet läckert tryckt och utmärkt illustrerat häfte — bär den ganska amerikanska titeln: "Four miles of Men". Det är ju inte tillräckligt för de sifferbemängda yankeehjärnorna att i perspektiv meddela, att Y. M. C. A. Central är "The biggest in the World". Det är ju så många ting i U. S. A., som ha den titeln. Inte bara skyskrapare och hotell, teatrar och slakthus. Men begär påtagliga siffror, och orden "Four miles of Men" kan man ju tryggt säga äro både talande och effektiva. I förordet står det om medlemsantalet: "Sjutusen sexhundra nittio män. Uppställda på ett led och i marschordning bilda de en linje av över fyra mil." Även om detta blivit en slagterm, visar det dock vilken enorm popularitet K. F. U. M. nått i Amerika, och om vi skulle roa oss med att göra en promenad genom det enorma komplexet vid Hanson Place, från det egna elektricitets- och pumpverket i källaren upp till den spatiösa taktterrassen, komma vi nog också snart underfund med varför så många unga män av olika åldrar, yrken och samhällsklasser valt det som sitt hem.

— Genom den pompösa entréen kommer man in i en stor, hemtrevligt möblerad "lobby", där skinnfåtöljer locka till vila och där en sprakande brasa i den öppna spiseln förlänar rummet en omgärdad, hemtrevlig stämning.

I förhallen leder en dörr ned till deras auditorium, en stor teaterlokal på flera hundra sittplatser, med parkett och läktare och där både uppbyggliga föredrag och teateraftnar givas, såväl som tillfälle erbjudes ungdomarna att pröva sina talanger som skådespelare. Ett par andra rum, som ligga i samma våning äro det välförsedda biblioteket, där schackborden stå i rader, beredda att mottaga "the deep thinkers", samt biljardsalen med sina tio biljarder.

I souterrainvåningen ha de sina elva, praktfullt

K. F. U. M. i New York.

utrustade kugelbanor, i en magnifik hall, där "refreshment" bjudes från den där belägna baren.

I sjunde våningen är "idrottssektionen" förlagd. Det ståtligaste och mest i ögonen fallande av denna avdelning är otvivelaktigt den enorma simbassängen, mätande 25×75 fot och innehållande 110,000 gallon vatten. Den har olika djup vid de båda kortsidorna och lämnar på ett håll ypperligt tillfälle till trampolin hopp. Bredvid denna finner man gymnastiksalen, försedd med galleri, omfattande en golvyta av 70×192 fot, försedd med stegar, ribbstolar, bänkar, bockar och plintar, utom alla mekaniska kraftmätninginstrument såsom armsträckare, konstgjorda roddbåtar, cyklar etc. Den kan genom cloisonväggar indelas i fyra mindre salar. I förbindelse med gymnastiksalen stöta vi på de långa raderna av duschrum, avklädningsrum, ångbad, massagerum etc. En i Amerika särskilt populär sport: handboll, på sätt och vis liknande tennis, har blivit särskilt gynnad, i det att sju stora rum upplåtits åt densamma. — För den intresserade löparen finnes vidare en utmärkt skickligt byggd löparebana och de ungdomar, som äro roade av boxning, få här, under en tränare, sin utbildning i den pugilistiska konsten.

Av det ovannämnda stora medlemsantalet kunna naturligtvis icke alla härbärgas under Centrals tak, men det är dock nog så många som äro inlogerade där: för sexhundra man har det skaffats plats i 509 väl möblerade rum. Flera av dessa rum äro "dormitorier", där fem, sex pojkar bo tillsammans.

Matsalar för de 600 gästerna äro naturligtvis många. Maten som serveras är något billigare än ute i staden, ren och mycket vällagad.

Några andra avdelningar värda att omnämnas äro de olika skolvåningar, där utexaminerade lärare meddela undervisning i diverse ämnen, sjukstugan med både privata och allmänna sjukrum, skicklig läkare, assistent, sjuksköterska etc., den lilla trevliga byfén, där quickluncher serveras, rakstugan och skräddareverkstaden, där kläder prässas och lagas till mycket låga priser, samt den allmänna platsanskningsbyrå.

I källarvåningen påträffa vi det enorma, egna elektricitetsverket och pumpmaskinerna, som förse byggnaden med varmt och kallt vatten samt ljus, och i rummet bredvid har Centrals stora tvättinrättning sin plats.

Upp på taket där de manshöga bokstävorna Y. M. C. A. på natten stråla över hela Brooklyn, har plats beretts för en charmant sommarterrass, täckt av suntält. Här serveras förfriskningar, orkestern spelar, sång- och deklamationsaftnar givas.

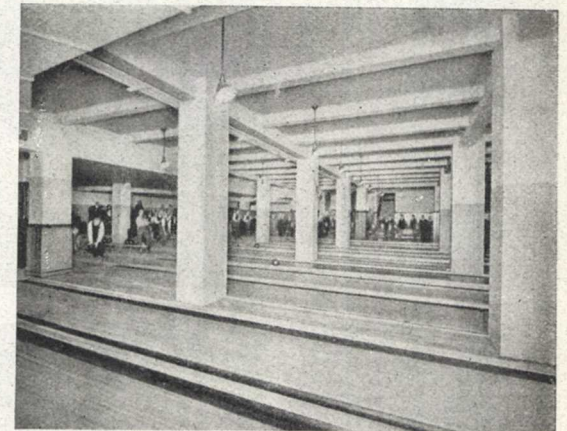
Det är ju egentligen orätt att bortse från den viktigaste sidan i Centrals mission, från huvudsaken: karaktärsdanandet i god gudsfruktan, men då jag tyvärr ej tillräckligt ingående känner Y. M. C. A:s medel och mål i uppfostringsmetoder och religiösa föredrag, har jag här endast berört den yttre sidan, vilken genom sin imponerande organisation givit ännu ett exempel på vad amerikansk tanke och kraft kan åstadkomma.

New-York i febr. 1920.

HOLGER LUNDBERG.

Ett av bostadsrummen.

De 11 kugelbanorna.

tern Elise gift med Ploug, och blott Hanne och Ville voro kvar hemma. Jag svärmade för Ville Hage, som så många andra gjorde, och hon var då för tiden sällsynt vacker. Trots att hennes anletsdrag voro oregelbundna och hennes figur heller icke efter konstens regler, besatt hon en oemotståndlig charme. Hennes svarta lockar, smäktande mörka ögon och intagande leende fångade vem hon ville, och det roade henne nog att fånga så många som möjligt. Hennes största nöje var att rida, hon red utmärkt och tog sig briljant ut till häst. Då hon var halvvuxen, hade det varit hennes dröm att bli cirkusryttarinna, och hon berättade, hur hon hade gått omkring med en piska och ropat: "Hopp! Hopp!" för att sätta sig in i, hur inspirerande det skulle vara, att höra detta tillrop.

Då jag hade blivit gift och kom till Danmark på besök, var jag flera gånger på *Stokkerup*. Då var Ville Hage gift med Peter Heise, och de bodde i ett hus för sig, där också biljardsalen var belägen, uppbyggt nära intill det gamla *Stokkerup*.

Heise tyckte icke om, att vara på landet. Han reste var dag in till staden och längtade bara efter, att de skulle flytta in. Så snart de kommit ut till *Stokkerup*, gick han och såg på vinbären och sade till sin hustru:

I nattbelysning.

Taktterrassen.

"Tänk dig! När de här bli röda, så flyttar vi här ifrån!"

Hans tidsfördriv, när han inte satt vid pianot, var att spela biljard, som han alltid gjorde efter frukosten. Ville spelade mästertligt biljard och vann nästan alltid. De ungdomar, som då och då besökte *Stokkerup* ville också gärna ha sig ett parti, fastän de som oftast blott spelade dåligt. Jag minns, att Vilhelm Rode en gång sade att hans ambition vid biljardspel blott bestod i, att kunna träffa den utlagda bollen med sin kö. Han tänkte aldrig på något så djärvt, som att stöta sin egen boll mot en annan. För resten kan jag aldrig glömma Vilhelm Rodes unga, käckä ansikte och hans ovanligt älskvärda och naturliga väsen. Han och hans bror *Gottfred* voro några av Heises närmaste vänner och besökte dem ofta.

När det var stort främmande på *Stokkerup*, tog det sig praktfullt ut. Då var det långa bordet dukat med silver och blommor, champagnen flödade, de många vackra damerna strålade i sina smakfullaste sommar-toaletter, och från de öppna salsdörrarna kommo milda brisar från havet, fulla av blomsterdoft. Men så snart det var honom möjligt, smög sig Heise bort och in till sitt piano. Han komponerade alltid vid pianot.

(Forts.)

Våra bilder till

FÖRLOVNING HAR EKLATERATS MELLAN FÄNRIKEN i Livregementets dragoners reserv *Johan Nordenfalk* och fröken *Stina Rålamb*. Fänrik Nordenfalk är född 1897 och äldste son till friherre Johan Nordenfalk på Ferna bruk i Västmanland och hans maka, född Reuterskiöld. Fröken Rålamb — född 1899. — är dotter till Konungens tjänstgörande förste hovmarskalk friherre Erik Rålamb och hans maka, Louise Tamm. Och vidare har förlovning tillkännagivits mellan löjtnanten vid Svea artilleriregemente *Carl Gripenstedt* och fröken *Anna Nordenfalk*, född 1896 och syster till den nyförlovade fänrik Nordenfalk.

Ätten Nordenfalk leder sitt ursprung från den bekante prosten Erland Gudmundsson i Nor i Värmland, död 1630 och känd som stamfader för en synnerligen talrik avkomma. Förutom ett 30-tal på Riddarhuset introducerade ätter nedstamma genom hans döttrar icke mindre än inemot 400 allmänt kända präst- och borgarsläkter från denne den kanske mest vidfammande ättefader vårt land haft. Av hans talrika manliga

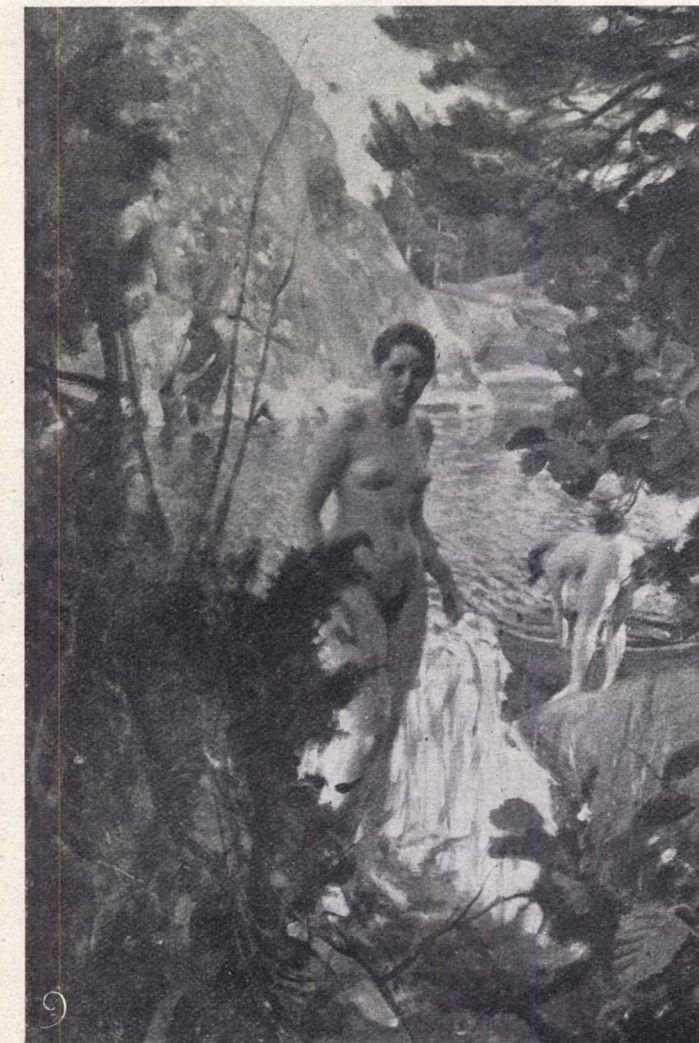
avkomlingar blev en adlad Löwenhielm, en annan Nordenborg — denna ätt numera utdöd — och från äldste sonen slutligen, prosten Matthias Norenius — namnet bildat efter födelsesocknen Nor, där han också efterträdde sin far som kyrkoherde — nedstamma dels de bekanta lärdomssläkterna Noreen — professor Adolf Noreen är väl i detta nu namnets mest kände bärare — dels ätten Nordenfalk. Den framstående ämbetsmannen Johan Noreen blev 1769 adlad med namnet Nordenfalk och en dennes sonson var justitiestatsministern Johan Nordenfalk, som 1838 upphöjdes i friherrligt stånd och en son till honom i sin ordning var konstakademiens högt förtjänte preses, friherre Johan Nordenfalk, död 1901 och farfar till syskonen Nordenfalk.

Fröken Stina Rålamb — fänrik Nordenfalks fästmö — tillhör en urgammal svensk ätt, vars upphov förlorar sig i sagornas dunkel långt in i medeltiden och som längre fram spelat en betydande roll i vårt lands historia. Här må endast erinras om riksrådet friherre Claes Rålamb på 1600-talet, en av huvudstadens yppersta överståthållare och framstående diplomat. Av honom är fröken Stina Rålamb i sjunde led ättling och som ett kuriosum kan nämnas, att hans makas, Elisabet Gyllenstjerna, mor, som i sig själv hette Beata von Yxkull, är identisk med den från sägner och skrock beryktade "Pintorpafrun".

Löjtnant Carl Gripenstedt slutligen är född

1. Fröken Stina Rålamb. 2. Fänrik Nordenfalk. 3. Löjtnant Pehr Janse född Holtermann. 4. Löjtnant Carl Gripenstedt. 5. Fröken Anna Nordenfalk. 6. Oljemålning av Bruno Liljefors. 7. Oljemålning av Bror Cederström och friherre Cederström i Malmö, dagen då kronprinsens husarregementet och husarregementets förbimarsch, som friherre Cederström bjöd regementet i 43 år ha tjänat vid detsamma. 8. Oljemålning av Zorn. 9. Ols Maria. 10. Ols Maria. 11. Lojakt. Oljemålning av Bror Cederström och friherre Cederström i Malmö, dagen då kronprinsens husarregementet och husarregementets förbimarsch, som friherre Cederström bjöd regementet i 43 år ha tjänat vid detsamma. 12. Oljemålning av Zorn. 13. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 14. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 15. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 16. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 17. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 18. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 19. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 20. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 21. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 22. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 23. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 24. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 25. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 26. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 27. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 28. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 29. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 30. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 31. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 32. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 33. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 34. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 35. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 36. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 37. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 38. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 39. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 40. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 41. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 42. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 43. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 44. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 45. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 46. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 47. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 48. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 49. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 50. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 51. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 52. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 53. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 54. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 55. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 56. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 57. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 58. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 59. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 60. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 61. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 62. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 63. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 64. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 65. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 66. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 67. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 68. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 69. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 70. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 71. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 72. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 73. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 74. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 75. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 76. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 77. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 78. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 79. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 80. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 81. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 82. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 83. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 84. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 85. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 86. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 87. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 88. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 89. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 90. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 91. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 92. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 93. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 94. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 95. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 96. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 97. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 98. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 99. Diskerska. Oljemålning av Zorn. 100. Diskerska. Oljemålning av Zorn. — O. Ellqvist och G. Sjöberg. Ohm foto.

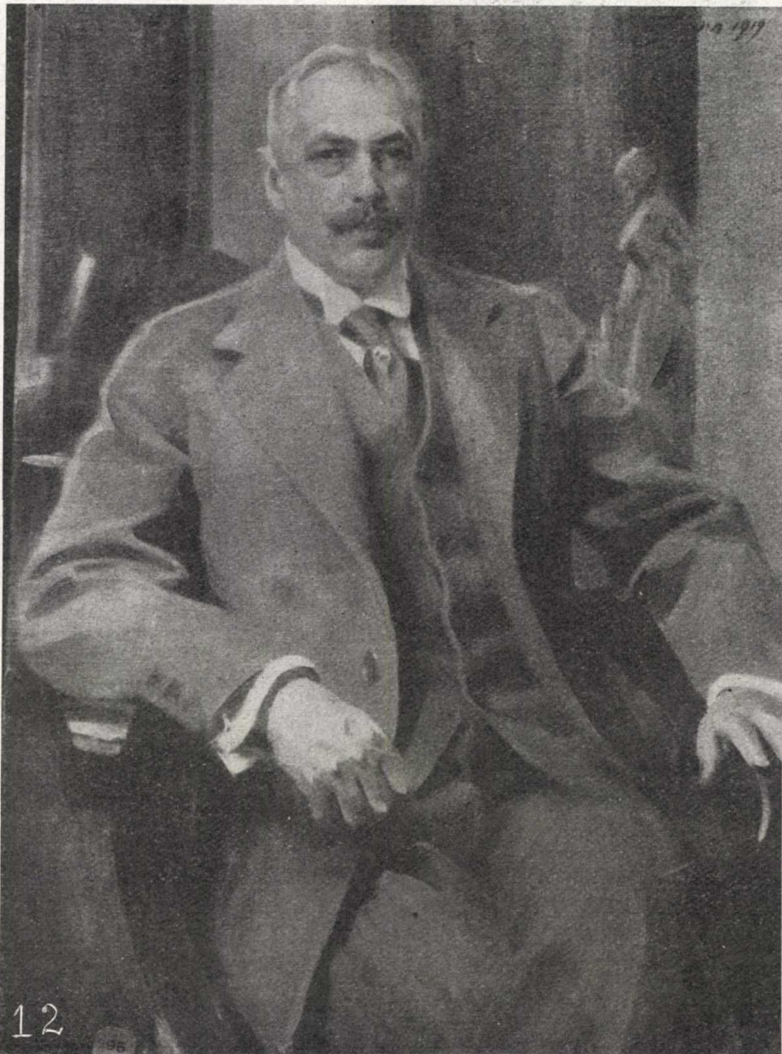
dagskrönikan. -:-

denna sin stammöder får löjtnant Gripenstedt en synnerligen intressant härstamning upp till åtskilliga av vårt lands mest frejdade lärdomssläkter på 1600-talet — biskoparne Rudbeckius, Steuchius, Terserus m. fl. och slutligen också till den gamle ättfadern Erland Gudmundsson, av vilken för övrigt även fröken Rålamb i likhet med syskonen Nordenfalk är ättling.

*
Ett ståtligt bröllop firades nyligen i Jakobs kyrka, varvid löjtnanten vid Skånska dragonregementet *Pehr Janse* sammanvigdes med fröken *Ella Holtermann*. Brudgummen är född 1893 och son till överstelöjtnant Albert Janse och hans maka Elisabeth Swartz, och bruden, som är född 1895, är dotter till kabinetskammarherren Oscar Holtermann och hans maka, född grevinna von Rosen. Släkten Janse är en sedan mitten av 1600-talet känd bergsmans- och bruksägaresläkt från Norrbärke socken i Dalarna och alltså i likhet med de här förut omnämnda ätterna Nordenfalk, Rålamb och Gripenstedt av rent svenskt ur-

1893 och älsste son till friherre Carl Gripenstedt på Bysta i Närke och hans maka, född de Maré — farfadern var den berömde finansministern Johan August Gripenstedt, som 1860 blev friherre. Ätten är bördig från Göteborg och hette fordom Rahde. Kommandören vid flottan Johan Radhe, död 1762 och adlad Gripenstedt, var gift med Elisabet Barchia, en dotter till biskop Nils Barchius i Västerås. Genom

rik Johan Nordenfalk och fru Ella Janse, Carl Gripenstedt. 5. Doktor Emil Kleen. 6. 7. Översten friherrinnan Ellen Cederste C. tog avsked. 8. Kronprinsens regementschefen. 9. Jollen. Oljemålning av Zorn. Bruno Liljefors. 12. Oljemålning av Zorn. Samt örn äro från konstnär Liljevalchs konsterg foto. 7, 8. Otto

sprung. Släkten Holtermann däremot — fru Jan- ses faderfamilj — är en från början tysk patriciersläkt, av vilken en gren på 1600-talet överflyttade till Norge och där förvärvat stort anseende. En medlem av denna norska släkt- gren, förste hovmarskalken hos konung Oscar II Marcus Holtermann ingick äktenskap med en svensk dam, friherrinnan Sigrid Fleming, och med deras son kabinettskammarherren Oscar Holter- mann har så släkten blivit bofast i vårt land. Som en lämplig avslutning på denna lilla släktöversikt kan tilläggas, att genom en av sin mors förfäder, kommissarien i Rikets ständers bank Daniel Ca- ménen, som dog 1692 och vars mor hette Sara No- renia, även löjtnant Janse ingår i raden av prosten Erlands i Nor talrika ättelägg.

KARL LÖFSTRÖM.

* På Anders Zorns och Bruno Liljefors' utställning i Liljevalchs konsthall har man den glädjen att se åtskilliga helt nya arbeten av de båda mästarna, samtidigt som deras tidigare alstring är så pass väl företrädd, att där finns tillfällen till intressanta jämförelser.

I den Zornska avdelningen upptages ett helt litet rum av skisser och studier från tidigare år, som det är värt att fördjupa sig i. De ha skissens intimitet, dessa smådukar, och de verka med improvi- seringens friskhet, samtidigt som man i dem beund- rar förmågan att inkomponera — det är "ättiotal" från dess mest glänsande och starkaste sidor. — Bland de nyaste arbetena framträda "Diskerskan"

och "I köttbutiken" mest som briljanta "skildrin- gar" (helst vill man begagna det ordet om dem!) av en realism, som, tycker man, ej kan komma längre på den vägen, men vid sidan om de resp. två huvudpersonerna har konstnären ej här inkom- ponerat så särdeles mycket i duken, medan i en an- nan nyare sak, "Operation", signerad 1920, kompo- sitionen på ett utomordentligt sätt utfyller duken. — Bland de nyaste porträtten lägger man märke till ett av Amélie Coyet, flott målat, och ett av ge- neralkonsul Axel Ax:son Johnson.

Bruno Liljefors uppvisar bland sina sextio nu utställda dukar ej mindre än 33 från 1919! I några av dessa har konstnären upptagit naturmotiven till ett nytt behandlingssätt, som man med ett kanske oriktigt schablon-uttryck vill kalla "modern" eller "modernistiskt", men det förefaller, som om med detta behandlingssätt formen ej blivit så stark som i de andra. En stor duk som "Svanor, morgonstäm- ning" är däremot av en storslagen, monumental ver- kan, och färgerna över havet, gröngrått och violett ö. s. v. stå läckert samman. Signerad 1920 är den ett ståtligt bevis på den snart sextioårige konstnä- rens oförsvagade skaparkraft, som — det talar duk invid duk med ständigt växlande stämningar om för en — vilar på en av ingen annan uppnådd skärpa i naturiakttagelsen och poetisk finhet i upp- fattningen. — Bland konstnärens arbeten förekom- mer även ett porträtt — ett enda, men ett lejon, av d:r Emil Kleen.

E. TH.

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts. fr. n:r 13.)

HUSTRUN SJÖNK NED PÅ EN STOL vid bordsändan.

"Jag tänker vi sitter där vi sitter", sade hon, det var bitterhet i tonen.

"Du är mig en hustru till förtappelse", No- renius höjde handen, "ve den, som förgärlig- ästadkommer."

Hustrun satt oberörd, scenen var henne ju välbekant.

"Du skulle ha låtit bli att utfara så små- deliga mot kyrkoherden Örnberg, så hade du ännu varit hans vicarius."

"Du talar som det ovetandes kvinnfolk du är." Norenius vände henne ryggen.

"Du är inte skappter för den vanliga sam- fundslevnaden", kastade hustrun efter honom i sin bitterhet, "en överhetsperson är för dig, vad ett rött kläde är för en tjur. Ju förr vi få dö av svält i enslighet, dess förmånligare torde det vara för oss."

"Du talar som det ovetandes kvinnfolk du är — jag är icke skappter för sammanlevnad med kitseliga förmän och ävenså kitseliga nåd- årsinnehavande prästänkor; därför må höga överheten tillerkänna mig en självständig syssla."

Hustrun avbröt honom.

"Den där visat, att han icke kan styra sig själv, kan höga överheten icke anförtro att styra andra."

Norenius stod framför henne.

"Du är mig en hustru till förtappelse — detta är lön och tack för den julgåva — den julgåva —" han stammade upprörd och fäk- tade med papperet.

Hustruns blick gick förbi honom, som om hon knappast gitte se på honom.

"Jag har fått sådan julgåva förr och vet noggsamt dess värde."

"Det är osannfärdigt tal! Har jag någon- sin förut lovat dig Wiskans nybyggda kapell- predikantboställe med kök och kökskammare och sal och förstukammare och två mindre kammare på loftet?"

"Nej, men Digernäs kapellpredikantboställe med kök och två kammare och en mindre kammare på loftet. Och i våras pedagogien i Umeå stad."

"Det är osannfärdigt tal — det var peda- gogien i Luleå."

"Vilket det nu var, så var gåvan lika myc- ket värd."

"Det var icke min skuld", Norenius gick upp och ned.

"Du skulle icke ha hållit till på krogen i Degerfors och där supit tillsammans med Clemens Anderson och andra utmärkta fülle- hundar, så hade du nu haft bättre rykte hos höga vederbörande."

"Det är osannfärdigt tal! Haver jag ingått på krogen i Degerfors, så haver det icke va- rit av kärlek till brännvin, utan för att av- styra oskick och buller, som vid dessa till- fallen där varit rådandes och torde ett så- dant besök mera lända mig till heders än till nackdel såvida själva ämbetet förbinder mig att hålla ordning och skick ej mindre på själ- va krogen. Och haver jag druckit en sup med Clemens Anderson, den där icke torde vara någon utmärkt fyllehund framför an- dra, så haver det varit för att en prästman icke må ge sken av att försmå den ringes välvilja — kom, Eva Margareta, kom", han räckte handen mot flickan, "det är din mo- ders tack, att hon utfar i osannfärdiga be- skyllningar — kom, Eva Margareta", han fat- tade hennes hand, "du skall bättre förstå din julgåva", han höll upp brevet, "din fader skall för din skull disputera pro gradu phi-

HYLIN'S EAU DE COLOGNE

”E·d·C·”

har en utsökt frisk, behaglig och varaktig doft och verkar styrkande på nerver och hud.

Den exklusiva damvärdens favorit-Eau de Cologne.

Köp en flaska på prov. E·d·C· säljes överallt.

Ingen gedigen bosättning utan

**DUN
TÄCKEN**

Högsta komfort.
Idealet för all säng-
beklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Oskarsbergsgatan 3A, Stockholm.

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
En gång försökta alltid använda

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för kläna personer och barn.

Jenny Lindiana

och **Jenny Linds triumftåg**
av **Sven Dorph** äro två aktuella bokverk
nu under jubileumsåret. Pris häft. 14.50
för vardera.

Lindblads Förlag, Uppsala.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAÖ**
är det bästa
på hela världen!

**PHOSPHO-
ENERGON-
PILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE

☉ Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet. ☉

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

losophico — kan du säga det — pro gradu philosophico.”

Den lilla, som hela tiden stått alldeles tyst och tummat snibbarna på sin grå yllehalsduk, såg upp på fadern.

”Pro gradu philosophico”, upprepade hon lydigt. Hon såg ned. ”Men läderkängorna då, far?”, ögonen häftade åter vid fadern. Norenus gjorde en besvärad, otålig huvudrörelse.

”Läderkängorna — läderkängorna — det finns inga läderkängor.”

Eva Margareta såg åter ned. Hon hade aldrig ägt ett par läderkängor. Om somrarna sprang hon barfota, om vintrarna var hon klädd i lappskor. Nu hade hon hela året haft löfte om, att hon till julen skulle få ett par läderkängor. Hon hade talat om det redan i våras, då hon var hos Sara Alelia på Rombäcksvallen. Den sista tiden hade hon endast drömt om läderkängorna.

Fadern tog henne vid handen.

”Kom, Eva Margareta, till nästa jul skall du få två par läderkängor — kom vi skola redan denna afton befordra brevet — vi skola gå ned med det till Gran — där torde sörlandsfarare se inom redan i morgon bittida — och sitten I så icke nästa jul i Wiskans nybyggda kapellpredikantboställe, så sitten I — knyt på dig huvudduken, Eva Margareta.”

Den lilla knöt lydigt den grå ylleduken över huvudet, tog faderns hand och så gingo de båda mot dörren.

Hustrun satt kvar vid bordet; hon gitte knappast se efter dem, det var henne som ett narrspel alltsammans.

Hon hade varit så beredd på, att han skulle komma med några fantasier i afton. Så var det varje stor helg och särskilt vid julen. Han kunde se dem svälta andra tider, men vid julen drev åsynen därav upp en underlig oro inom honom. Hon kände så väl igen den, då den kom, hon kunde förutsäga förloppet. Det började på morgonen, då han fann frukostmaten vara den vanliga svältkosten, frusen potatis, sillake och i bästa fall en tår blå mjölk, då blev han ond, utför, vilket han eljes ej plögade, otidigt mot henne, hustrun, men gav dock alltid sken av, att det var av annan orsak. På förmiddagen surrade han omkring, ömsom godlynt, ömsom retlig, fram-på eftermiddagen skrev han till Högvördiga Domkapitlet. Och vad han då fann på att begära, det var med detsamma hans. De där inbillningarna hjälpte honom sedan över julen.

Hon gitte som vanligt inte känna bitterhet emot honom, hon gitte knappast känna något längre. Det fanns inte skymt av hopp inom henne, att det någonsin skulle bli bättre för dem. Hon visste noggsamt, att fick han ett förordnande skulle han aldrig kunna styra vare sig sitt lynne eller sina begärelser och försyndade han sig en gång till, så blev det avsättning från ämbetet. Inte ens tanken där-på väckte någon oro hos henne. Hon och flickan hade för länge sedan svultit sig till ohälsa, det kunde ju icke mer än fortgå på den vägen.

Flickstackarn — ja hon levde nog inte länge. Då blev han väl alldeles galen, hade han något kärt i sitt elände så var det henne.

Så satt hon och ruvade i sina tankar.

Under tiden hade Norenus och flickan hunnit ett gott stycke till vägs emot byn.

Norenus gick brådskande och drog Eva Margareta med sig, han gestikulerade ivrigt med sin lediga vänstra arm.

”Pro gradu philosophico — och sedan skola de se i vem de stungit hava — i morgon, Eva Margareta, torde sörlandsfarare se inom hos Gran och inom tre veckor är brevet Hans Högvördighet biskopen i handom —” Han började sig ned och jollrade mot den lilla. ”Hip, hip, hopp, nästa jul dansa far och Eva Margareta julpolska i Wiskans nybyggda ka-

HENRIK GAHNS
MANIOL
(GLYCERIN-CREME)
FÖR HUDENS
SKYDD och VÅRD
INNEHÅLLER de finaste ämnen för den mest ömtåliga huden.
Sörhånde mercellensen är absolut fri från alla föroreningar.

DET BÄSTA FÖR HUDEN
I ALLA VÅDER.

“Viyella” Flonell
(Namnet Viyella är inregistrerat)

är i alla avseenden hälsosamt, starkt och elegant till
**SPORTSSKJORTOR
OCH SPORTSBLUSAR**
(Tennis-, motor- och segelsport). Viyella flanel krymper inte och bevarar alltid sitt vackra utseende samt är världsberömt för sin goda mjuka kvalitet.

☐
För att vara säker på att få den äkta Viyellan lägg då märke till att namnet är påtryckt tyget eller plagget. . . . .

☐
Är det svårt att få Viyella, skriv då till
WILLIAM HOLLINS & CO., LTD.
Newgate Street, London E C., England
som uppger Eder närmaste detaljhandel

Varemärke.

**Se inte så förvånad ut!
QUICK-TÅRTAN
kan vem som helst göra.**

QUICK-TÅRTAN, ett färdigt tårtmjöl att tillsättas endast med vatten, finnes i mandel, vanilj och citron. Pris pr paket om 400 gram netto Kr. 1.75. Till salu i alla speceri- och matvaruaffärer.

Tillverkare: **OVE LILIEBLAD & C:o, STOCKHOLM.**
Riks 80289. Allm. 32796.

Man får
frisk aptit
av
Stomin!

STUR-EE 1919

Fru Lindholms sedan 20 år berömda specialmedel
hostmedel kraftmedel magmedel

TUSSIN **STOMIN**
Pris 5 kr. Räcker en månad. Priskr. 4.50. Räcker en mån.
Lagligt skyddade.

Pr sats 0.85 kr.

Läkemedlen kunna intagas antingen var för sig eller tillsammans.
Sändas pr postförskott. Diskret på begäran.

Fru Hedvig Lindholm, Upplandsgatan 68, Stockholm.
Rt 102 19. 9-3. Tisd., Torsd., Lörd. även 6-7. At 115 29.

Rekvirera från mig:

III boken (31:a-40:e tusendet)
om ALMENTA.
Sändas gratis jämte prospekt.

7:e upplagan (36:e-40:e tu-
sendet) av min bok "Om Tus-
sin och Stomin".

Grummes Normal-Tvål

av gamla, goda kvalitén finnes

åter i marknaden.

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Maljessil, Apil-
bitar, Vingasil, Rensad anjovis i dill,
Skins- och benfri ostronanjovis.
Levereras i bleckkärl.

**A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker**
GÖTEBORG Kungl. Hofflev.

VINÄGRONS

ÄTTIKSPRIT

ÄR BÄST FÖR

BORDET OCH KÖKET!

I KOLONI-,

SPORT- OCH SOMMARSTUGOR

är **BOLINDER'S
SPARSPIS**
IDEALET

Spisen kan uppställas fristående
utan murning på en särskilt kon-
struerad fotställning såsom synes
av bilden eller direkt på förut
— — — befintlig spis — — —

Eldas med allt slags bränsle.

Bränslesparande. — Prisbillig.

Finnes i varje järnhandel.

pellpredikantboställe, i salen som är ellofva fot
till tak — Eva Margareta dansar i nya lä-
derkängor — och mor har sylta och stek och
kormat på bordet — hip, hip, hopp, säger
Eva Margareta, jag har en god fader, som
givit mig detta. Säger du ej det, Eva Mar-
gareta?" Han böjde sig ned mot den lilla.

Denna tummade halsdukssnibbarna med sin
lediga vänstra hand. Moderns skepsis hade
ju för länge sedan slagit sin klo i hennes
barnasinne, men hon visade det aldrig. Nu
såg hon också upp på fadern.

"Jo, jag säger, jag har en god fader, som
givit mig detta."

I Grans gård var dörren öppen mot byga-
tan och det lyste i handelsboden. Därinne
syntes trängt av lappar och allmoge. Pört-
stickorna lyste kring de svarta, nedrökta väg-
garna. Luften var tjock, det luktade av bränn-
vin och dålig tobak. Norenus banade sig väg
in och drog Eva Margareta efter sig. Han
hälsade högljutt och kastade ut latinska glo-
sor och elaka kvickheter och fick ilska svar
tillbaka.

Men Eva Margareta hade blivit stående
mitt på golvet och såg upp mot det låga, rök-
svarta taket. Ögonen hängde vid ett knippe
läderkängor, som dinglade i taket bland an-
dra handelsvaror. Så gick hon fram till fa-
dern och tog honom vid handen och visade
upp mot taket.

"Gran har läderkängor, far — se, där sit-
ter läderkängor."

"Envetna flickunge", Norenus sköt omilt
flickan ifrån sig, men vid det förskrämda ut-
trycket i hennes ansikte tycktes han besinna
sig.

"Gran", ropade han mot handelsmannen,
som med två lappklädda drängar mätte och
vägde upp varor vid disken, "kredit på ett
par läderkängor till 31 hujus?"

"Nej", ropade handelsmannen kraftigt och
utan betänkande tillbaka.

"Judas", väste Norenus vasst mellan tän-
derna. I detsamma blev det oväsen och tjut
bland några lappar, som drucko brännvin i
ett hörn. Handelsmannen befallde tystnad,
han hade en resande i bodkammaren, som ej
fick störas, sade han, en adelsman.

"En adelsman — en adelsman", det verka-
de på Norenus som eld på krut, "kommen
och låtom oss lukta på honom."

Han var redan något rörd av brännvin.
Han ryckte upp dörren till bodkammaren.
Därinne satt en ung man framför elden. Han
reste sig vid bullret. Han var en ädling till
gestalt, skick och drag.

Norenus stannade framför honom och tog
ned en stor gest av skinnmössan från det
stora, yviga håret.

"Herrn är adelsman?"

Främlingen jakade.

"Och vad har herr adelsmannen för tjänst?"

Främlingen förklarade något brydd, att
tjänst hade han ingen.

Norenus steg fram och nöp i kragen på
hans päls.

"Nå, då skall jag säga honom en sak: en
adelsman utan tjänst är samma som en ko
utan rumpa, enkannerligen i brömsetidenom,
välförståendes. Res han hem och skaffa sig
en tjänst, det har han större nytta av än att
fara omkring och glo på oss fattiga lapphund-
dar och sedan skriva osannfärdigheter om
oss. Vi ha haft nog av sådana ovederhäft-
iga stadsrackor." (Forts.)

I varje familj ett husapotek.

Lazarol och Lazarin

det bästa för yttre åkommor

Dagligen hända små olyc-
kor, som skär- eller brännsår,
ett slag eller någon annan ska-
da. Huru äro Ni rustade?
Ha Ni något lämpligt medel
att sköta om skadan med? Om
ej, skaffa genast från Er
handlande en flaska Lazarol
och en burk Lazarin. Dessa
medel äro prövade i många
miljoner fall och befästa mer
och mer sitt anseende såsom
hemmets apotek.

**A.-B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets
förmästa fabriker. **Försäljnings-
magasin.** Stockholm: Drottningg.
28, Göteborg: Arkaden, Malmö:
Österg. 28, Norrköping: Drott-
ningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

Husmödrar

kommen alltid ihåg att

**WINBORGS
ÄTTIKSPRIT**

har en oöverträffad
arom och på grund av
sin högre styrka ett
mervärde av 30 öre
per literflaska fram-
för alla andra liknande
fabrikat.

EUCALYPTUS

Tabletten
är välsma-
kande, kraftigt
verkande vid
förkylningar hals-
o. strupåkommor etc.

Weydes Tekn. Fabriks A/B., Norrköping.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Medel för utvärtes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum.

Pris i tuben kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes snart å alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Osterbrogade 4, Köpenhamn 0.

WOLTA
elektriska
resetryckare med-
packas först i kopieret

**ELEKTRISKA
AKTIEBOLAGET
WOLTA**

ULVSUNDA PR. STOCKHOLM.
UTSTÄLLN. BIRGERJÄRSG. 21

NYHETER

SKODON

STÄNDIGT
PÅ LAGER

TECTOR
REGERINGSGATAN 39

**KONFIRMATIONS
KAPPOR**
DAM- & BARNKAPPOR

i lager och på beställ-
ning till moderata priser

Egen tillverknig - Reella varor

E. SJÖSTRAND
62 Västerlånggatan 62, 1 tr.

En levande kvinnokedja.

Några ord om ett Svenska kvinnors medborgar-
förbund.

OM ETT ÅR FÅ SVERIGES KVINNOR helt visst sin rösträtt. Då är målet för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt nått. "L. K. P. R." har emellertid beslutat att fortfara antingen som ett självständigt förbund med nytt namn och nya ändamål eller som avdelningar i Fredrika Bremer Förbundet, en för upplysning, speciellt politisk, och en för internationellt arbete.

Ett förslag är framlagt av fru A. M. Holmgren om L. K. P. R.'s ombildande till ett neutralt medborgarförbund. Detta förslag har det företrädet framför F. B. F. linien att en förträffligt fungerande organisation kunde utan rubbning fortsätta arbetet och att lokalföreningarna finge behålla var och en sin medlem i centralstyrelsen och sitt ord med i alla beslut. Härigenom blir intresset och ansvarskänslan mer livaktig än om ansvaret som hos F. B. F. ligger hos en styrelse i Stockholm.

Lokalföreningarna kunde uppta arbetet för vilken som helst social, humanitär eller ren kvinnosaksfråga. Det finns alltid en mängd sådana, där kvinnor oberoende av politiska åsikter kunna tänka och känna lika.

Genom anslutning till den internationella rösträttsalliansen och någon fredsorganisation skulle vinnas en vidare horisont och ökad solidaritet mellan världens kvinnor i kampen för världsfred, där kvinnorna ha en imperativ mission att fylla.

Lokalföreningarna skulle fortfara att ge övning i parlamentariska former och i att sakligt behandla frågor, en nödvändig förutsättning för att med framgång samarbeta med män i kommunala styrelser och nämnder m. m., där kvinnor mer och mer äläggas att inträda.

Flertalet av landsortens kvinnliga stads- och kommunalfullmäktige ha tillhört rösträttsföreningarna och där vunnit träning. Nu finns visserligen politiska partiföreningar, där män och kvinnor samarbeta, speciellt vid valen, men dessa verka ingalunda enande på oliktankande utan tvärtom. Just därför behövs ett stort och neutralt kvinnoförbund där kvinnor i skilda partier och samhällsställningar kunde arbeta för de frågor som ligga dem om hjärtat. Genom sammanhållning vinnes en ovärderlig kraft som kunde ge kvinnorna det inflytande i samhället som rösträtten är avsedd att bereda dem.

Ett fördubblat antal röster har ingen betydelse. Det nya och viktiga är att kvinnornas synpunkter skola beaktas och få gälla vad de kunna till fördel för samhällsförhållandena. Kvinnorna måste vinnlägga sig om att bli dugande samhällsmedborgare och undvika att bli s. k. valboskap som motas in i partifällorna. De måste lära sig tänka och handla självständigt. Häri skulle det föreslagna medborgarförbundet vara dem en god hjälp. Rösträtt innebär en makt och medför därför ett stort ansvar. Flertalet kvinnor önska nog att de kunde bidra till att förbättra samhället och världen, men fromma önskningar räcka ej. Vi måste tända vår entusiasm och offervilja och bannlysa likgiltighet och slöhet. Nu är turen kommen till de unga att dra lasset sedan de vithåriga släpat det uppför backen.

Ett Svenska kvinnors medborgarförbund kan, om viljan finns, bli en levande och stark kvinnokedja till nytta och lycka för landet som för kvinnorna själva.

ANN MARGRET HOLMGREN.

*

Utdrag ur fru A. M. Holmgrens förslag till
"Svenska kvinnors medborgarförbund".

Förbundet är en politiskt neutral sammanslutning av lokalföreningar och på ort där intet sådant finns av direkt anslutna medlemmar. Dess ändamål är: att hjälpa Sveriges kvinnor till att bli dugande samhällsmedborgare och fredsälskande världsmålborgare; att främja likställdhet mellan män och kvinnor i socialt och ekonomiskt avseende; att arbeta för att kvinnornas synpunkter på sociala och lagstiftningsfrågor skola vinna beaktande inom de representativa församlingarna; samt att verka för släktets moraliska höjande.

Förbundets verksamhet går ut på upplysning och propaganda i samhälleliga och humanitära frågor, och inriktas för övrigt på socialt och kommunalt arbete, med särskilt beaktande av vikten att finna lämpliga kvinnliga kandidater till allehanda offentliga uppdrag.

Förbundet ansluter sig till den internationella rösträttsalliansen för att i förbindelse med främmande länders kvinnor stöja samarbetet för kvinnornas frigörelse i alla länder. Förbundet bör om möjligt ansluta sig till någon internationell fredsorganisation för att bidra till fredskärlekens kraftiga främjande och rotfastande hos alla folk.

Manuskript, som önskas returnerade
torde alltid åtföljas av porto.

**Schweizer's
Siden**

direkt från Schweiz, tull- & portofrött till bostaden
Begär redan idag prover på garanterat solida nyheter till dräkt- och blusar i duchesse, foulards, taffetas, crêpes, voile etc. från Kr. 4.25 pr. meter. Nya bomullstygger för sommarkläder från Kr. 2.15 pr. meter. Särdeles rikhaltigt urval i såväl svart som vitt och kulört. Vår kollektion sändes Eder mot 20 öre i trimärken.
Samtidigt rekommendera vi vår kollektion i klädningar och blusar, färdigsydd eller endast avpassade, med äkta Schweizerbroderier på batist, voile, opaline etc. från Kr. 8.25. Denna kollektion sändes Eder likaså mot 20 öres trimärke till benäget påseende.

Schweizer & Co Luzern S 3 (Schweiz)

MUSTAD'S
VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:
MUSTAD'S
"BÄSTA-VÄXT"

Vikingkrämens enastående, fullt vetenskapliga sammansättning är grundad på de mest ingående undersökningar över såväl lädrets byggnad och egenskaper, som av de olika ämnernas inverkan därpå. Den tillverkas av de skickligaste fackmän i modernt inrättad specialfabrik.

Tillverkare:

Industriaktiebolaget VIKING, Örebro
Kunglig Hovleverantör

**TVÄTT-
PULVRET RENEN**

Oskadligt för händer och kläder.
Populärt genom sin stora tvålhalt
och renhet.

Cloettas GULD-CACAO och CHOKLAD

Förnämsta
svenska fabrikat
Säljas överallt

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

(Forts.)

N:r 31. 1) Om man bleker gulbrunt hår med vätesperoxid vore jag tacksam få veta hur mycket man därav bör blanda i en liter vatten för att det ej skall skada håret och hur ofta man bör tvätta det därmed för att få det blekt. Mister håret sin glans och färg eller blir det endast ljusare?

2) Vore även tacksam få veta verkligt botemedel mot dålig lukt av håret. Efter varje tvättning dröjer det endast c:a 2 dagar innan lukt av orent hår åter framträder. Håret är ganska fett. Jag har försökt att slå väluktande ämnen i tvättvattnet, men intet hjälper. Vad skall jag göra?

Mångårig pren.

(31) 1). Vätesperoxid får vara minst 8 % om håret skall blekas därmed. Låt blanda på apoteket. Men jag vill ej tillråda detta medel, när det i längden verkar högst skadligt på håret, gör det blackt och sprött, vilket ni kan se av föregående fråga. Att för någon enstaka gång använda det för att ge en tillfällig glans åt håret kan ju ej vara så farligt, blott man endast fuktar själva håret därmed och ej hårrötterna. Hud och ögonbryn aktas. — 2) Ni tvättar tydligen ej håret som sig bör. Se beskrivning i sv. på fr. 24.

N:r 32. Vore tacksam få veta ett medel att få mitt ljusa hår mera guldblont. Helst vill jag slippa använda något annonserat färgmedel.

Karin L.

Se sv. på fr. 28. — Att bibringa ljus hår en guldblond färg går ej utan att använda sådana medel, som äro skadliga för hårrötterna. Och hur t. ex. vätesperoxid verkar ser ni av föregående svar. — Ett enkelt medel, som verkar särdeles fördelaktigt på blont hår är att ingnida hårbotten med en med några droppar vatten uppväddad äggula, som får sitta kvar i 10 minuter och sedan avtvättas med ljumt vatten.

N:r 33. Hur skall jag bli av med en rad fräknar, som sitta längs mitten av hakan? De äro förskräckligt misspydande. Snälla Skönhetsdoktorn ge mig ett råd.

Medel mot envisa fräknar. Rec. 20 gr. lanolin; 20 gr. vaselin; 10 gr. 10% vätesperoxid. Salvan ingnides om aftonen efter tvättning med varmt vatten och avtorkas på morgonen med renad vadd. Salvan må ej komma åt hår eller ögonbryn, ty den är starkt blekande. Efter sex dagar göres uppehåll så att huden ej tar skada.

N:r 34. Jag är mycket besvärad av fräknar och vänder mig därför till Fru Skönhetsdoktorn. Hur skall jag kunna få bort dem? Jag vore ytterst tacksam för ett verksamt recept.

Intresserad läsare av Idun.

Se föregående svar!

N:r 35. Vore tacksam för anvisning på något enkelt medel, som kan hålla håret lockigt även i fuktig väderlek.

En pigg skånska.

Se beskrivn. på s. k. onduleringsvatten i sv. på fr. 17 2) i n:r 12.

N:r 36. Skulle Fru Skönhetsdoktorn godhetsfullt vilja upplysa

Avskrift av intyg över "RÄTTUT" från Danmark
Norresvoldsg. 12 d. 9/2 1920.
V. STEINS analytisk-kemisk Laboratorium.

Resultatet af
Undersøgelse af
en Prøve Tablet-
ter, modtaget d.
20 f. M.

Märke: "Rättut" (Rattekonfekt).

Med Tabletterne fodredes 2 brogede Rotter, der hver fik en Tablet. Den ene Rotte, som straks spiste Tabletten, var efter 6 Timers Forløb død; den anden, hvis Indtagelse af Tabletten ikke iagttoges, døde 30 Timer efter, at Tabletten var lagt ned til den. En friskfanget brun Rotte fik en Tablet, hvis Indtagelse ikke iagttoges. Den fandtes død den følgende Morgen c:a 20 Timer efter.

Tabletterne har saaledes vist sig att virke dræbende paa Rotter.

Rätt avskrivet intyga:

S. Larsson. H. Zetterberg.

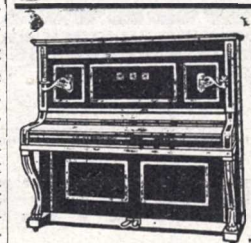
Pris pr pkt Kr. 1.25.

Fabrikanter:

BERNER & ZETTERSTRÖM

Göteborg 58.

PIANINON

av förnämsta fabrikat
å lager från
flera kungl.
hovleverantör-
firmor. Mo-
dernastilar,
olika trä-
slag. Goda
avbetalnings-
villkor. Ra-
battvid kon-
stant köp.

Tillskriv oss, genast om Ni är spekulant,
A.-B. Fogelqvists Musikhandel,
Tél. 691. Norrköping. Tél. 691

La Mascotte Hud-Crème
Det bästa för ansikte o. händer.

För nervsjuka, blod- fattiga och svaga.

Överraskande resultat
med Regipan.

Herr J. Liebel i N. skriver:
»Jag har med Regipan uppnått så överraskande resultat, att jag sedan 14 dagar kan arbeta hela dagen i min trädgård. Jag hade gjort upp räkningen med livet. Det är nu tre år sedan jag på grund av svår neurasteni i följd av överanstängning och blyförgiftning var döden mycket nära. Världen var mig en styggelse och jag åstundade ofta slutet.

Alla mina pennningar har jag använt till alla möjliga stärkningsmedel, magnetsörer o. radiumbehandlingar, så att min familj ofta måste lida nöd, men förgäves. Jag skall ej försumma att, där jag kan, rekommendera

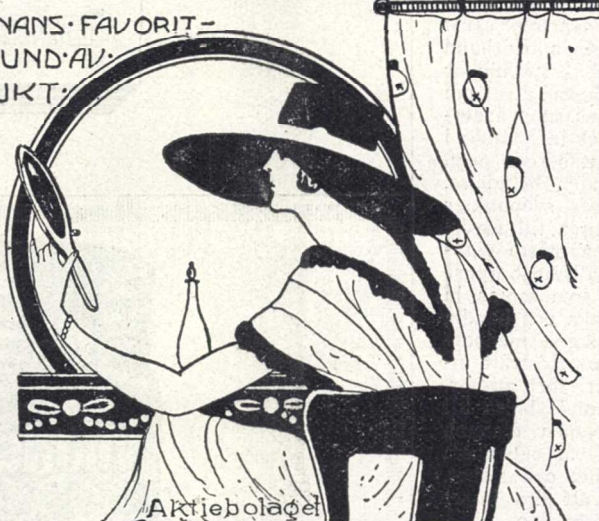
Regipan till alla som lida av liknande åkommor.»

Cellkärn-Näringspreparatet Regipan verkar snabbt, ej blott vid nervåkommor utan även vid blodbrist, förtidigt åldrande, kraftnedsättning, undernäring, impotens o. dyl. Ett försök skall övertyga en var om dess förtärlighet. Regipan bedömes fördelaktigt av läkare. 1 ask 5 kr., 3 askar 14 kr. Skulle Ni först vilja ha närmare förklaringar om Regipan, så sänd oss Eder adress och vi skicka Eder per omgående en intressant bok över ämnet alldeles kostnadsfritt. Pharmaco-Dietetisk Industri, Jakobsbergsgatan 33, B 7, Stockholm.

MENNENS VIOLET TALCUM

ÄR KULTURKVINNANS FAVORIT-
TALCUM; DÅ GRUND AV-
SIN FINA VÄLLUKT.

Aktiebolaget
G. Lindell & C:o

Göteborg... Malmö... Stockholm.
Kungstorg 11. Amiralsg. 13. Smålandsg. 42.
Tél. 17919. Tél. 5037. 6937. Rikst. 21443. Allm. 23806.

"TAKT OCH TON" eller
"HURU VI BÖRA UMGÅS"

av EMELIE GAD.

Ur innehållsförteckningen anføres:
Livets högtider. Hjänsynsförhållanden o. gåvor.
Det dagliga livet i hemmet. Sommarliv.
Barnen. Livet utom hem-Sällskapslivet.

Svensk upplaga Kr. 6.—.
Till landsorten mot postförskott.
**Medéns Bokhandels
Aktiebolag
GÖTEBORG.**

Ren kök Rena kökskärl
Ren köksa. med
RENETT
Tvåextraktpulver
A.-B. WILH. BECKER · STOCKHOLM

DEN MODERNA
SYMASKINEN

Selettin MARGARIN

ÄR DRYGT
OCH VÄL-
SMAKANDE

ELEKTRISKA KOKKÄRL AV
ALUMINIUM

ELEGANTA, DRIFTISKA
LÄTTA ATT HÅLLA REVA
INOM GIFTIGA OXIDER
INOM ÖFFERTENNING
TÄGA EJ SKADA
VID TORRSTÖVNING

ELEKTRISKA A.-B. SKANDIA
STOCKHOLM

HU/MÖDRAR KÖP

Ett delikat margarin för smörgåsbordet och hushållet

Propra sängkläder för propra hem!

Använd **Systemmadrasser** i Edra sängar! Mest praktiska, varaktiga och hygieniska övermadrass. Återförsäljare på alla större platser inom landet. Obs. Skyddsmärket **System**.

Aktiebolaget Stockholms Vaddfabrik,
Liljeholmen, STOCKHOLM.

Rikst. 1274, 2060, 2058.

Sthlmstel. 3176, 5006.

Kvinnan i affärslivet

- Huru stor är hennes framtid?

Erfarenheten visar att de skickligaste och bäst avlönade hava först genomgått en grundlig undervisning vid

REMINGTON - INSTITUTET -

Hamngatan 32, 2 tr.

Anmäl Eder genast till kurserna i **Maskinskrivning** och **Stenografi**.

Allm. 90 11 Riks Norm. 555.

Vält ej Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växtnäringssalt. Hålls på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

En plats annons uti **Vermlands-Tidningen** läses i över **10,000** Vermlandshem. Länets enda dagliga utdning. Huvudkontor: **Karlstad**.

55 Kungsgatan **Almedahls Försäljnings-Magasin,** **55 Kungsgatan**

Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval av **Linne-** och **Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrlar.

Damast- och Drälldukstygger. Lakanslirft. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkaptyg. Vita o. kulörta Bomullstygger m. m.

Broderier. Spetsar. Färdigsydd damunderkläder. Dag- och nattskjortor, vita o. kulörta skjortor. m. m.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets ställning den 31 mars 1920.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 8,324,621: 67	Aktiekapital ..... 40,000,000: -
Obligationer ..... 12,308,585: -	Reservfond ..... 20,000,000: -
Fast. gh. o. inventarier 7,315,633: 64	Dispositionsfond ..... 2,000,000: -
Reverser mot säkerhet 147,495,267: 13	Pensionsfond ..... 700,000: -
Fäklar 93,570,663: 69	Depositions- o. kapitalräkningar 143,136,699: 18
Kreditiv- och löpande räkningar 81,571,887: 74	Sparkasseräkning 78,459,385: 05
Fos inhemska banker 410,205: 82	Giro- o. löpande räkn. 65,333,071: 31
» utländska » ..... 975,000: -	Postremissväxlaräkning 8,498,381: 98
för egen räkning 15,794,333: 45	Till inhemska banker 2,539,221: 01
för andras räkning 7,448,832: 67	» utländska » 11,136,474: 43
andra räkningar ... 15,675,757: 45	Av utl. banker insatta 17,137,525: 30
Kr. 389,915,758: 26	Kr. 389,915,758: 26

Lediga platser Platssökande Inackorderingar samt Diverseannonser återfinnas i B: numret.

mig om huruvida det är nyttigt att använda svaveltvål vid champoaning eller om håret därav lätt blir grått eller på annat sätt tar skada. Blond 23 åring.

Håret mår bara bra av svavel, som lämpligast tillföres hårbotten i form av svavelpomada. Se sv. på fr. 24.

N:r 37. 1) Finns någon bot för överflödig fetma, som satt sig på magen, höfterna och, vad värre är, på det parti, som är närmast stolen. Som jag för övrigt är smärt framträder det ohyggligt. Kan man få bort det med någon tvål eller salva, massage eller gymnastik? Som jag ej är fet i ansiktet utan snarare tvärtom kan jag ej gå med på att dra in på mat och dryck. — 2) Äro ansiktsbad välgörande för hyn? Lär gå sådana till och hur ofta skall man taga dem? Innerligt tacksam för råd är. Gammal pren.

1) Om ni har ett stillasittande arbete bör ni begagna varje tillfälle till att stå. Därtill så mycket som möjligt promenera i friska luften, ofta bada och framför allt dagligen utföra en serie gymnastiska rörelser. Särskilt rekommenderas följande rörelse för att borttaga fettma från magen o. höfterna. Lågg er på rygg på golvet med händerna i sidorna, res er upp utan att röra fötterna från golvet (är det svårt i början, så stick dem under ett skåp eller en byrå). Upprepa rörelsen 8 à 10 gånger. Därefter höjer ni benen 8 à 10 gånger utan att röra överkroppen. Och vad som hjälper allra bäst är att massera de för fetta partierna. Kosta på er behandling av en kunnig massör några gånger så kan ni sedan utföra massagen själv. — 2) Ansiktsbad äro ganska välgörande för hyn för någon gång och tillgå så att man sätter sig med ansiktet över ett fat med hett vatten en 10 min., under det att huvudet och fatet äro överhöljda, så att ångan från vattnet stannar inom höljet. Efteråt sköljes ansiktet med svalare vatten och torkas med ren handduk samt masseras. Se beskrivn. på ansiktsmassage i sv. på fr. 4 i n:r 6.

N:r 38. Bästa Fru Skönhetsdoktor, var så vänlig giv mig ett råd vad jag skall göra för att få bort den överflödiga tjockleken på mina bröst — de äro så onaturligt stora. — 2) Min rygg och bakdel behöva även reduceras — vad är att göra? Innerligt tacksam för ett gott råd. Asta.

Att reducera alltför fyllig barm är ingen lätt sak, och att använda massage kan vara riskabelt. Man vågar ej föreskriva något sammandragande medel på ett så ömtåligt parti. Bäst därför att vända er till en hudläkare eller annan skicklig läkare, som nog vet råd. — 2) Se föregående svar, 37 2) samt nedanstående.

N:r 39. Vad skall jag göra för att magra över bröstet? Är vid vanligt gott hull men blir över bröstet allt fetare. Vore mycket tacksam för ett snart svar. Astrid.

Se föregående svar och utför dagligen gymnastiska rörelser (Forts i B: numret.)

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast. Säljes överallt i burkar à 25, 40, och 75 öre. Handels-A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg

En alltid välkommen
Jäst!

H.E. EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM. TEKN. FABRIK ÖREBRO

Specialaffär för
Sängar & Sängutstyrlar

Stockholms Nya Järnsängsfabrik
(E. L. Ericsson)
Norrandsgatan 33
STOCKHOLM

Elefantens Vanilinsocker
ger en stark och fin vaniljsmak.
A.-B. G. MAREN & Co - STOCKHOLM.

Dr. E. Dujardins Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.
Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.
Amagertorv 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telf. Godth. 41 y.

GRÖNSAKSFRÖER
Blomsterfröer, Gräsfröblandningar för trädgårdsmattor, Blomsterlökar för vårplantering, Trädgårdsredskap m. m.

Den rikt illustrerade och instruktiva katalogen sändes på begäran gratis och franco.

GÖTEBORGS FRÖHANDEL
Södra Larmgatan 4 Tel. 5982 och 10984 GÖTEBORG

Trubaduren sjunger med livlig gest:
Pix är bra och **Pix** är bäst!

Askar i föreaglade omslag: 75 öre
och i påsar: 25 öre.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Dina blommors trevnad
Är ditt hems trevnad.

Detta uppnås genom
användande av

Stidsvigs

Blomstergödning

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.

Finnes hos de flesta frö- & blomsterhandl.

FREJAMI PASTILLERNA

fylla såväl hygienens som
den goda smakens krav.
Välgörande vid fall av hosta,
heshet och liknande åkom-
mor.

REN SÖCKERPRODUKT

SÄLJS
OVB-
ALLTI

"FINNESS"
A.B. ÖREBRO SKOCREAM

SKONA HÄNDERNA

En världsberömd pianist,
som var rädd om sina hän-
der, försäkrade dem för
millioner kronor

Sunlight är absolut ren, oförfalskad och
oskadlig. Detta garanterar fabrikanterna,
i det en belöning, av Kr. 20,000 tillfaller
den, som kan bevisa motsatsen — en full-
ständig försäkring mot skada till händer eller kläder
vid användandet.

Försiktighet
är en dygd

Mången flitig husmoder vet av bitter erfaren-
het, huru förstörda och fula händerna bli
efter hushållsarbetet, om skarpa rengörings-
medel såsom såpa, tvättpulver eller vanlig tvål användes.
Man bör därför alltid försäkra sig om en absolut ren,
oförfalskad tvål, icke allenast för ömtåliga tygsorter,
utan även för stortvätt, skurning och allmän rengöring.

Av skadan
blir man vis

Husmodern, som är rädd
om sina händer, försäkrar
dem genom att använda
en ren tvål

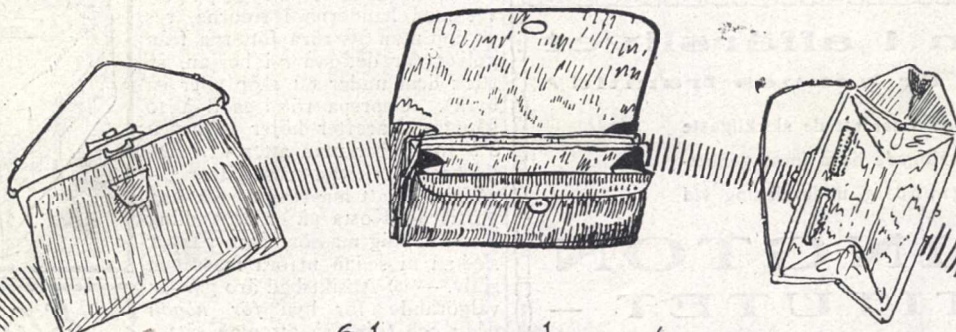
Sunlight är också billigast i bruket.

Ärlighet
varar längst

I såpa, tvättpulver, vanlig tvål och andra
mindervärdiga preparat förekomma oftast
fyllnadsämnen, tillsatta endast och allenast
för att öka såpans eller tvålens vikt. Sunlight däremot
är alltigenom tvål.

ANVÄND DÄRFÖR ALLTID

SUNLIGHT TVÅL

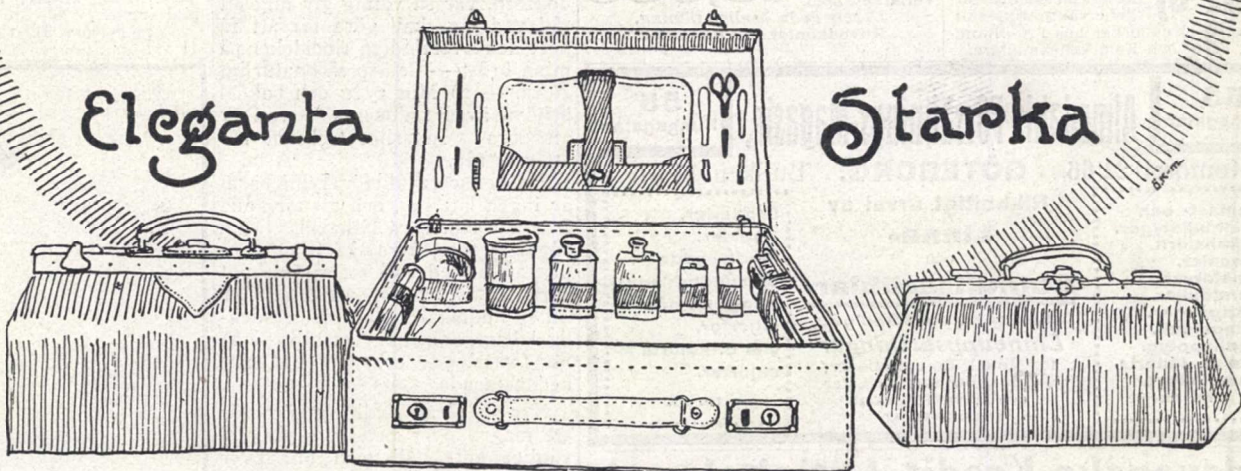

Stor sortering av

Reseffekter & Damväskor

Elegant

Starka

MEETHS
63 DROTTNINGGATAN